წელიწადი მეორე ფასი 7 კაპ. პარასკევი, 16 ენკენისთვე 1916 წ. № 205

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივი სტრიქონი 1 პატარა გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., ოცდასამ. ტექსტში—10 კ., **კაკვანის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოეული ზომით 15×2 ღირს 5 მ.; 20×2 ღირს 7 მ., 25×2 ღირს 8 მ. 3 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ეღირ. მეტი.

დამატებიანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

უბრალოდ ღირს: ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ერთის წლით 8 მ. 50 კ. 6 თვით—4 მ. 80 კ. 3 თვით—3 მ. 60 კ. 1 თვით—1 მ. 20 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირ-მდე.

ბარამეებით: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 თიბათვიდან—9 მან. **სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 5 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 6—მან.**

გაზეთის კანტორა დიაა დილით—9—3 საათამდე.

ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.

რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი.**

გიორგი ვასილის ძე და **ელისაბედ ალექსანდრეს ასული სარაჯიშვილები შვილებით** ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ პირველის მამის და მეორის მამამთილის, და მესამეთათვის პაპის, სამსახურ გარეშე მყოფის, გენერალ-მაიორის

ვასილ ალექსანდრეს ძის

სარაჯიშვილის

გარდაცვალებას

გამოსვენება მოხდება 16 ენკენისთვეს მიცვალებულის ბინიდან (გოლოვინსკი პრ. 14) წაასვენებენ ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში. დაკრძალვენ კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

(1—337—1)

ქართველთა შორის წ.-კ. გამამრცელ. საზოგადოების

ქუთაისის განყოფილების

გამგეობა ეძებს თავისი სტამბისთვის გამგეს, რომელსაც ცოდნა და გამოცდილება ჰქონდეს, როგორც სტამბის წარმოების ტეხნიკურ მხარეში, ისე მის ადმინისტრატიულ ხელმძღვანელობაში.

ჯამაგირი შეთანხმებით

მსურველთ თავისი განცხადება უნდა წარმოადგინონ ქუთაისის განყოფილების კანცელარიაში (შავი ქვის საბჭოს ბინაზე) ამა წლის 1 **ოქტომბრამდე.**

(6—251—1)

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

(მიხეილის პროსპექტი № 131. საზაფხულო შენობა)

პარასკევს, 15 ენკენისთვეს,

სინემატოგრაფი და სამხედრო მუსიკა

შაბათს, 17 ენკენისთვეს,

ქართული წარმოდგენა და სიმეგიანი ორკესტრი

კვირას, 18 ენკენისთვეს,

წარმოდგენა პაგარა რუსულ ენაზე და საზანდარი

ორშაბათს, 19 ენკენისთვეს,

სინემატოგრაფი და სამხედრო მუსიკა

დასაწყისი სინემატოგრაფისა 8 ½ ს. და წარმოდგენებისა 9 საათზე.

წარმოდგენაზე შესვლა უფასოა. (3—252—1)

ღვინის საწყობი

ნიკო გ. სესიაშვილისა

იყიდება პელსაურად ფასებში ხაუცხოვო ნამდვილი

კახური ღვინო

განოვის ქუჩა № 4.

——— სახლი სათავად-აზნაურო ბანკისა. ———

(185—წ.)

საგალანტერიო მაღაზია

ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.

იშოვება ყოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საძონელი:

ჩულქეულობა, ქოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—წ.)

შეშის საწყობი

ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა

ყველასთვის ხელმისაწვდენ ფასზ

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც

(103—წ.) ტელეფონი 5—96.

ახალი მელანი

კოტე ონიკაშვილისა

მელანი ასლის ასაღებადაც („კაპიროგრაფისთვის“) კარგია

დავამზადე მელანი და ვეუფლი შემდეგს ფასებში

ვინც 20 მანეთზე მეტს გამოიწერს ფლაკონით ეღირება 1 მ. 20 კაპ.

ფუთი უბრალო შუშით 40 მან.

სანიმუშო მელანი ფას დადებით გაეგზავნებათ.

მსურველს მივაწვდი ჩემის მელნის ნიმუშს

მისამართი: ქ. თელავი, კოტე ონიკაშვილი.

სასცენო სტუდია ს. ნ. ვორონოვისა

ქართულსა და რუსულს ენაზე

I	**განყოფილება**	— **დიქცია და დეკლამაცია.**
II	„	— **პლასტიკა და გიმნასტიკა.**
III	„	— **თეატრის ისტორია.**
IV	„	— **ესტეტიკა.**
V	„	— **პრაქტიკული მეცადინეობა.**

ცნობების მიღება შეიძლება ოთხშაბათ-კვირაობით, საღამოს 6—7 ს. ზუბალაშვილის სახელობის სახალხო სახლში. ტელეფონი 8—43.

დანარჩენ დღეებში 12—1 საათამდის და საღამოს 6—7 საათამდის, ნიკოლოზის ქუჩა № 64, სადგომი ვორონოვისა.

(თ.—230—16)

პირველ ხარისხოვანი რესტორანი

კაფე პარიზი

ახლად მოწყობილი მსგავსად სატახტო ქალაქთა რესტორანებისა.

(სასახლის ქუჩაზე „ახალ კლუბის“ ქვეშ)

ხიცხისგან თავის შეფარება მხოლოდ „კაფე პარიზში“ შეიძლება.

ფასები ყველასთვის ხელმისაწვდომია.

ყოველ დღე მზადდება

საუზმე	**ჩაი**
სადილები	**ყავა**
ვახშმები	**ხაჭაპური**
	პიროშკები

ადგილობრივი და უცხოური ხაჭმელები, კარაქზე, გამოცდილ მზარეულის ხელმძღვანელობით.

პატივისცემით **ხილ. ხ. გიგიბერია.**

ექიმი

ფონ-ირტელი

(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოჰანეზოვისა).

მოსკოვის სახაზინო საავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი (Бѣль), საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის 9½-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ერლიხის „914“ და „606“

შეშხაკუნება

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ახალდიანისა

ექიმი

მ. ი. ვაჩნაძე

იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბელინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

დ. ზისტაფონში

ექიმი

დ. კ. მაჭავარიანი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე

ექიმი-დოსტაქარი

გ. მ. მუხაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; **შესავალი** დიდი მთავრის ქუჩიდან **№ 67 ოფიცერთა ეკონომიური** საზოგადოების **შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.**

დოქტორი ფედიცინისა

მოსე ანთიმოსის შე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოლღას ქ. № 3.

უცხოეთიდან რუსეთში დაბრუნდა

ექიმი

ა. დ. შაჰაბაზიანცი

ყოფილი ასისტ. ბერლინის საუნივერსიტეტო კლინიკისა, ყოველდღე ღებულობს ქალთა და საშარდე სნეულებათა ავადმყოფებს. საღ. 5—7 ს. ვერის დალმ., № 1. სახ. მელიქ-აზარიანცისა, ტელ. 1—96.

ილიუზია და სინამდვილე

ქართველი ინტელიგენცია რუსის ლიბერალობას იმ ჰასაკში ხვდება, როდესაც იგი კიდევ უდარდელ ახალგაზდობას წარმოადგენს, რომელიც მარტოოდენ იდეათა სფეროში დასცურავს, უნაკლულო სამართლის მაძიებელი. ჰაბუკი იხიბლება უნივერსიტეტის კათედრიდან გადმოცემულ პრინციპებით და წარუხოცელ პატივისცემითა და სიყვარულით თვრება მოძღვრისადმი, ვინც მას პირველად აგემა მოპოებულ სამეცნიერო ჭეშმარიტებათა დამათრობი სურნელება და თანაც გზაკვალი გაუხსნა ახალ-ახალ ჭეშმარიტების საკვლევად.

ქართველი ახალგაზდის გონებრივი დამწიფება რუსის უნივერსიტეტში ხდება. რუსის [illegible]ეაძარში, რუსის მეცნიერის ხელმძღვანელობით იგი ეზიარება ცოდნას, რომელმაც განუყრელი მეგობრობა უნდა გაუწიოს და ღირსეული ადგილი და სახელი ცხოვრებაში მოუპოვოს.

კეთილშობილ ჰაბუკის გულს ატყვევებს ყოველივე ეს და მადლობის გრძნობა იმ ტკბილ სიყვარულად გადაექცევა, რომელმაც არც კრიტიკა იცის და არც კამათი. კუბოს ფიცრამდე დაატარებს ქართველი ინტელიგენტი რუსულ ლიბერალ აზროვნების მეცნიერულ სათნოების ილიუზიას. აქამდეს მას, ამ ქართველ ინტელიგენტს, არ მისცემია შემთხვევა სხვა სფეროში დაენახა რუსის ლიბერალი, რომ მისი სულის მიმალული ხხარეებიც შეესწავლა. მართლაც, რუსეთის განსაკუთრებული რეჟიმის გამოისობით, რუსეთის ლიბერალობა განდევნილი იყო პოლიტიკური სარბიელიდან. ქვეყნის მართვა-გამგეობაში მას თავისი წილი ვერ შეჰქონდა. ყველაფერი ბიუროკრატიისა და ბიუროკრატებისაგან კეთდებოდა. საზოგადოებრივი აზრი არაფერში ეპიტნავებოდა მმართველ ბიუროკრატიას, რომელიც თვითმპყრობელურად განაგებდა ქვეყნის ბედს. თვისი გემოვნებისა და სურვილის მიხედვით.

ქართველ ინტელიგენტს, რომელიც იდეათა სამეფოდან პრაკტიკული ცხოვრების ორომტრიალში დაეშვა, ურთიერთობის დაჭერა ამ ბიუროკრატებთან უხდებოდა, ყოველთვის, როდესაც იგი განიცდიდა თავისი მოქალაქობრივი და ეროვნულ-პოლიტიკურ უფლებების დევნა-შევიწროებას. ამ სფეროში ბიუროკრატიასთან კონფლიკტი რუსის ლიბერალობასაც მოსდიოდა და ქართველი ინტელიგენცია ამ ლიბერალობას სრულიად ბუნებრივად თავის მოკავშირედ რაცხდა და რუსეთიდან წამოღებული სიმპატია და ილიუზიები პრაკტიკულ თანამშრომლობით კიდევ უფრო მტკიცდებოდა. დევნა-შევიწროება, ყოველივე ავი და ცუდი, რაც მის საზოგადო-უფლებრივ სფეროში მოხდებოდა, ქართველ ინტელიგენტს ბიუროკრატიასთან ჰქონდა დაკავშირებული. უფლებრივ შეებას, როგორც მოქალაქე და როგორც სხვა ერის შვილი, იგი რუსის ლიბერალებისგან მოელოდა.

დღეს სინამდვილე გამოიცვალა. რუსეთის ლიბერალობა საკანონმდებლო დაწესებულებაში შევიდა. უფლება მიენიჭა ხმის ამოღების, კანონის შედგენის, კანონის განბჭობისა და მოწონება-დაწუნებისა. ქვეყნის მართვა-გამგეობას იგი თავის დაღს ასობს და რუსეთის პოლიტიკურ ცხოვრებას განსაზღვრულ მიმართულებას აძლევს. ერთი სიტყვით, რუსის ლიბერალობა პოლიტიკური მოღვაწე გახდა. იგი ახალ როლში გამოვიდა. მასთან, როგორც მმართველთან, ქართველ ინტელიგენციის მოწინავე რაზმებს შეტაკებები მოსდის. ხოლო ქართველი ინტელიგენცია საერთოდ en masse ამ ახალ ვითარებას ვერ შეეწყო. იგი ჯერ კიდევ ძველ წარმოდგენისა და ილიუზიის ქვეშ იმყოფება. არ ემარჯვება გულგრილი კრიტიკა და განხილვა გუშინდელი მეგობრის საქციელისა. ქართველი ინტელიგენცია რუსის ლიბერალებისადი პოლიტიკურ ურთიერთობას ვერ იჭერს, იგი ჯერ კიდევ სანტიმეტალობის პერიოდშია და მიჯნურობის ლექსიკონს ხმარობს! ეს გვიმტკიცებს რომ ქართველში ჯერ კიდევ რაინდი ! ჭარბობს პოლიტიკოსს. რაც უფრო მალე შეიცვლება მისი რაინდული ბუნება პოლიტიკურ ბუნებად ამ რუსის ლიბერალების მიმართ, მით უფრო მოგებული დარჩება ქართული პოლიტიკური აზრი. ამისთვის, საჭიროა ხშირი კონტაკტი, რეალ საჭიროების ნიარაგზე, რუსის ლიბერალებთან.

ამ მხრივ დიდი სამსახური გაგვიწია ბ-ნმა რჟევსკიმ თავის ჩამობრძანებით. თავის მოხსენებითა და საპასუხო სიტყვით ბ-ნმა რჟევსკიმ ნათლად დაგვანახა, რომ რუსის ლიბერალიც ისე ნაკლებ უწევს ანგარიშს ქვეყნის საზოგადოებრივ აზრს, როგორც რუსის ბიუროკრატიც. ბ-ნ რჟევსკის ერობის მზა-მზარეული პროექტი ჩამოუტანია პეტროგრადიდან; დაუვლია ამიერ-კავკასია და დარწმუნებულა, რომ პეტროგრადში შემუშავებული პროექტი ზედ გამოჭრილი ყოფილა ადგილობრივ საჭიროებაზედ. ასე აღმოაჩინა იმიტომ, რომ ამის აღმოჩენა ხელსაყრელად და სასარგებლოდ მიაჩნია ერობის იმ პროექტისთვის, რომელიც პეტროგრადში დაუმუშავებიათ. ხოლო როდესაც მოახსენეს, ჩვენთვის სახელდახელოდ ესა და ესა არის საჭიროო, რჟევსკიმ გადაჭრით განაცხადა, რომ იგი მხარს არ დაუჭერდა ამიერ-კავკასიის მცხოვრებთა უმრავლესობის აზრს. რა ენაღვლებათ, ბ-ნ რჟევსკებს დაცდა შეუძლიანთ; ავია თუ კარგი, დიდი ხანია რაც ისინი ერობით სარგებლობენ. რა უყოთ ჩვენ რომ გვეჩქარება.

სამაგიეროთ იმათ არ ეჩქარება და ეს საკმარისია, რომ ჩვენ კიდევ დიდს ხანს არ ველირსოთ ამ აუცილებლად საჭირო რეფორმას.

დამახასიათებელი იყო ბ-ნ რჟევსკის გულახდილი განცხადება, რომ იგი ამ რეფორმებისაგან რუსული ენისა და კულტურის გავრცელებას გამოელოდა ამიერ-კავკასიის მკვიდრთა შორის. გარუსების პოლიტიკა კულტურულის გზით, რუსის ლიბერალების მეთოდია, რომლითაც სურთ ის ნაკლი შეავსონ, რომელიც ბიუროკრატიას გამოჩნდა გარუსების პოლიტიკის ცხოვრებაში გაყვანის დროს. რუსის ლიბერალები ამ თავითვე თადარიგს იჭერენ მკაცრი იმპერიალისტური და ნაციონალისტური პოლიტიკის საწარმოებლად. რუსეთის საძღვრებში მცხოვრებ ერებს მეტი ხიფათი სწორედ ამ ახალ მოდის პოლიტიკური ძალა-მმართველისაგან მოელის, ამას კარგად უნდა შეგნება. დროა, ქართველი ინტელიგენცია გამოეთხოვოს იმ ილიუზიებს, რომელიც მას რუსის ლიბერალებისაგან ყმაწვილობის დროს მიეღია და ისე დააფასოს ისინი, როგორც ეს სინამდვილეს შეეფერება. ვინც გინდ მოეკცეს რუსეთის მთავრობას სათავეში, რომელიც გინდა პოლიტიკური მიმართულება გაბატონდეს რუსეთში, ჩვენ მაინც გერებად დავრჩებით. ერთმანეთს ვერ შეეწყობა ჩვენი და მათი გზა და მიზანი.

ხ. კედია.

ომის ამბები

გრძოლის ველზე

დღეს-დღეობით საყურადღებო ასპარეზს, სადაც გადამწყვეტ ხასიათის ბრძოლა სწათმოებს, წარმოადგენს რუმინეთი.

ცენტრალურმა სახელმწიფოებმა გერმანეთის წინამძღოლობით, სწორეთ ამ პატარა ახალ მოკავშირეს მიაქციეს მთავარი ყურადღება და ეტყობა განზრახულიც აქვთ, რაც კი შეიძლება მალე აღმოფხვრან იგი ევროპის რუქიდან. კერძო დეპეშების გადმოცემით მათ დიდძალი ჯარებისთვ ს მოუყრიათ თავი დობრუჯში და აქ ლამობენ განიმეორონ თავიანთი საყვარელი ხერხი, ერთი დაკვრით გაანადგურონ მოპირდაპირე და დაეპატრონონ მათ მიწა-წყალს. ცოტა არ იყოს მათ ასეთ საქციელს პირადი სიმწვავის ნიმუშები ეტყობა. სჩანს მეტად მწვავეთ დაუჯდათ მოკავშირეებს შესევა უკანასკნელ წელს, ცხადია დიდს მათ იმედებს ფრთები შეჰკვეცია და ახლა, გაბოროტებულები ცდილობენ უფრო სუსტ მტერზედ იყარონ ჯავრი.

ყველაფერი მოსალოდნელია და ჩვენც არ უნდა გაგვიკვირდეს, თუ რუმინეთი იძულებული გახდება დროებით დაუთმოს რამდენიმე ნაწილი თავისი ტერიტორიისა და უკან დაიხიოს.

ადრევე ჩვენ რუმინეთის გამოსვლა მეტად დაგვიანებულად ჩავთვალეთ. ვსცდილობდით განგვემარტა მკითხველისათვის, რომ დრო და გარემოება ხელს არ შეუწყობს რუმინეთს დაიწყოს ფართო ოპერაციები და მტერი საგონებელში ჩაეგდო. ახლა საუბედუროდ, თითქოს მართლდება ჩვენი შეხედულობა. გერმანელები დობრუჯში კარგა მანძილზედ შეიჭრნენ და რაშოვ-ტულჩასთან გამაგრდენ. ეს ადგილები ბულგარეთის საზღვრებთან ოთხმოც ვერსზედ მდებარეობს. როგორც გუშინდელი ოფიციალი დეპეშები გადმოგვცემენ მაკენზენს სასტიკი იერიშები მიაქს და

ცდილობს გაარღვიოს ბრძოლის ხაზი. მიზანი მისი აშკარაა, რაკი მიახწევს კასტანცა-ჩერნოვოდის ხაზს, უეჭველია მდინარე დუნაის გადალახვას დაიწყობს და მალახაში შეიჭრება. ვფიქრობთ, რომ მაკენზენის ახლანდელი მდგომარეობა უფრო სახიფათოა, ვიდრე სერბეთის წინააღმდეგ გალაშქრების დროს. რუმინეთი არც ისეა განცალკევებული მოკავშირეებისაგან, როგორც სერბეთი. რუსეთის მხედრობას კარგათ ესმის რუმინეთის მნიშვნელობა რუსეთის ბრძოლის ასპარეზისათვის და უეჭველია ისეთ ზომებს მიიღებს, რომ მაკენზენი იძულებული გახდება თავის გეგმას გამოეთხოვოს.

ინგლისელებმა და ფრანგებმა გუშინდელ ოფიციალ დეპეშის ცნობით ერთად დაიკავეს ქ. კომბლი.

X

ომის დეპეშები

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისა

პეტროგრადი, 14 ენკენისთვე. დასავლეთის ასპარეზი. ხინცენბერგის სადგურზე მტრის საფრენმა გადმოიარა „ილია მურომეცის ტიპისა“ და 17. ორ-ორ ფუთიანი ყუმბარა ჩამოაგდო. დვინსკის სამხრეთ მიდამოებზე მტრის საფრენმა გადაიარა. სროლა აუტეხეთ. საფრენი კვამლ მოდებული მტრის ბანაკში დაეშვა.

კოლდიჩევსკის ტბის ჩრდილოეთით მოპირდაპირე, ზარბაზნების ძლიერი სროლის შემდეგ, 2 ბატალიონი გაქანებული იერიშით წამოვიდა ჩვენის სანგრებისაკენ, მაგრამ დიდის ზარალით მოვიგერიეთ. მტერმა ბრძოლის ველზე ბევრი დახოცილი და დაჭრილი მეომარი დასტოვა.

პეტროგრადი, 15 ენკენისთვე. დასავლეთის ასპარეზი. ადგილ-ადგილ მზვერავთა შეტაკებაა. უფრო თვალსაჩინო შეტაკება მოხდა ტირულის ჭაობების ნაპირად, რიგის სამხრეთით. დანარჩენ ადგილებში არსებითი რამ არაფერი მომხდარა.

კავკასიის ასპარეზი. ელეის მიდამოების სამხრეთით, შავი ზღვის პირად, ჩვენმა მზვერავებმა ოსმალებზე ზურგიდან მიიტანეს იერიში და ტყვეები წამოიყვანეს. გუმიშხანის სამხრეთ დასავლეთით ჩვენმა მოწინავე რაზმმა მოპირდაპირის სადარაჯო გაარღვია და ბევრი ოსმალო ხიშტებით დახვრიტა. სპარსეთში, ქამადანის მიმართულებით, მტერი დასავლეთისაკენ დავწიეთ, ხელთ ვიგდეთ ტყვეები, იარაღი და აქლემების ქარავანი, ტელეგრაფის მავთულები დავუზიანეთ.

პეტროგრადი, 13 ენკენისთვე. მეფის ბანაკიდან მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, გარეშე საქმეთა მინისტრი, გოფმეისტერი შტურმერი პეტროგრადს დაბრუნდა.

პარიზი, 12 ენკენისთვე. 12 ენკენისთვის დღის ოფიც. ცნობა. მაასის მარჯვენა ნაპირას გერმანელებმა ვოშაპიტრის ტყის აღმოსავლეთით გერმანელებმა სიმაგრეზე იერიში მოიტანეს, მოვიგერიეთ. ტიომონ-ფლერი-ვო-შაპიტრის ხაზზე ბრძოლაა ზარბაზნებით.

გუშინ, საღამოს 8 საათზე მტრის ჰაეროპლანმა ლუნევილის მიდამოებში ყუმბარები ჩამოყარა. ჰაეროპლანი ფრანგთა მფრინავებმა მოზერის ჩრდილოეთით ძირს დასცეს. ფრანგთა მფრინავებმა სოფ. სისკარს 88 ყუმბარა ესროლეს. იმავე ღამეს მათ 79 ყუმბარა დააყარეს რომბახში ქარხანას და ოდენ-ლა-რომენის სადგურს. რომბახში ცეცხლი გაჩნდა.

სტრუმის მარცხენა ნაპირას ინგლისელებმა მარჯვე იერიში მიიტანეს ემ მზე, თაგინისის ტბის ჩრდილოეთით. ფლორინის დასავლეთით რუსებმა იერიშით აიღეს სიმაღლე „416“, რომელიც ძალიან გამაგრებული იყო. ბულგარების თავგანწირული შეტევა აქ ხიშტებით მოიგერიეს. ფლორინის სამხრეთ დასავლეთით, პრესპის ტბის სამხრეთ მიდამოში ცხარე ბრძოლაა ბიკლისტიდან მოსულ ბულგარელთა ჯართან.

მაასის მარცხენა ნაპირას საღამოს 9 საათზე, გერმანელებმა ფლერის და ტიომონის შუა მედგარ იერიში მოიტანეს, დიდის ზარალით მოვიგერიეთ. მოპირდაპირის ორი ჰაეროპლანი ჩამოვაგდეთ. 12 ენკენისთვეს ნაშუადღევს გერმანელმა მფრინავმა 2 ყუმბარა ჩამოაგდო კალეში. მაგრამ უშედეგოდ.

სტრუმიდან ვარდარამდე, დოირანის ტბის მიდამოებში ცხარე ბრძოლაა ზარბაზნებით. ბაროდის მარჯვენა ნაპირას ფრანგებმა მედგარი სროლა აუტეხეს ბულგარეთის ბრძოლის ხაზს. ფლორინის აღმოსავლეთით ბულგარელების მრავალრიცხოვანმა ჯარმა მედგარი იერიში მოიტანა არმენოგირზე, მაგრამ დიდის ზარალით უწესრიგოდ უკან დავახევინეთ.

ლონდონი. საფრანგეთში მოქმედ ინგლისელთა მთავარ ბანაკის ცნობა. კომბლის ჩრდილოეთით ავიღეთ სოფელი მარვალი და ლებეფი. ჩვენი ზარალი, მიღწეულ გამარჯვების მიხედვით, უმნიშვნელოა.

მტრის 3 საფრენი დავაზიანეთ. ჩვენი 3 საფრენი აღარ დაბრუნებულა.

ლონდონი. ოფიციალი ცნობა. ორშაბათს, 12 ენკენისთვეს, მტრის რამდენიმე დირიჟაბლმა გადაიარა აღმოსავლეთ და ჩრდილო-ამოსავლეთ ზღვის სანაპიროებზე ღამის $10^1/_2$—12 საათ. ყუმბარები ჩამოჰყარეს მიდლენდის საგრაფოს ჩრდილო ნაწილში, ადამიანის მსხვერპლი არ ყოფილა. როგორც სჩანს ჩრდილო-აღმოსავლეთს და სამხრეთის საგრაფოებში თავდასხმის დროს 6 დირიჟაბლი ყოფილა. წუხელ ყუმბარები ჩამოჰყარეს ჩრდილოეთის საგრაფოებში. იტყობინებიან ადამიანის მსხვერპლიც არის, ნივთიერი ზარალიცაო.

რიგა. უმაღლესმა მთავრობამ განკარგულება მოახდინა, რომ რიგაში მიმსვლელთ უსათუოდ უნდა ჰქონდეთ სამხედრო შტაბის მოწმობა.

ბუქარესტი. რუმინეთის ოფიციალი ცნობა. 13 ენკენისთვეს ჩრდილო და ჩრდილო-დასავლეთის ასპარეზზე მზვერავი რაზმების შეტაკებანი იყო. ჟიუს ველში ცხარე ბრძოლა ვითარდება. ჩვენმა ჯარმა სამხრეთის ასპარეზზე წინ წაიწია. დობრუჯში მტერი შეჯგუფებული რაზმებით სამჯერ წამოვიდა იერიშით ჩვენ მარჯვენა ფრთაზე, მაგრამ მოვიგერიეთ.

გუშინ დღისით მტრის ჰაეროპლანები ბუქარესტს დაესხნენ. მათი ნასროლი ყუმბარა არც ერთ სამხედრო შენობას არ მოხვედრია. დაზიანდა სანატორია, ჰოსპიტალი და ობოლთა თავშესაფარი. 60 კაცია დაჭრილ-დახოცილი. ორი მესამედი დედაკაცები და ბავშვებია 14 წლისაზე ნაკლები. 13 ენკენისთვეს ღამე „ცეპელინმა“ ყუმბარები დაუშინა ბუქარესტს, მოჰკლეს ბავშვი. ჩვენმა მფრინავებმა ტრანსილვანიაში ჩამოჰყარეს ყუმბარები.

ათინა ვენიზელოსი ღამე გაემგზავრა მატილენსა და სოლუნისაკენ.

კრიტოსის მეამბოხე 10 ათასი რაზმელი კანეაში შეიჭრა და ადგილობრივი მთავრობა გადააყენა. ამბობენ, მთავრობა მალე გადადგება და მთავრობის სათავეში გენ. მუსხოპულოსი მოექცევაო.

ლონდონი. გერმანეთის ოფიციალი ცნობა გადმოგვცემს: 12 ენკენისთვეს ლონდონზე „ცეპელინების“ თავდასხმის დროს ორი ცეპელინი დაგვეღუპა. „ცეპელინებმა“ ბევრი ყუმბარები დააყარეს, დიდი ზიანი მიაყენეს სამხედრო მნიშვნელობისა და ჰაეროპლანებთან მებრძოლი ზარბაზნები ჩააჩუმესო. რეიტერის სააგენტო უარჰყოფს ამ ცნობას.

ლონდონი. ლლოიდი იტყობინება: ინგლისის გემი „დრეზდენი“ დაღუპესო.

15 ენკენისთვე.

ათინა. თავადარ შტაბის უფროსმა გენ. მოსხოპულომ სამსახურიდან გადადგომა ითხოვა. მეფემ თხოვნა არ შეიწყნარა ვენიზელოსი კანეში მივიდა და ხალხს მოწოდებით მიმართა.

ლონდონი. ოფიციალი ცნობა. წუხელ, 6 დირიჟაბლის თავდასხმის დროს, არ დაზიანებულა არც ერთი ქარხანა სამხედრო მნიშვნელობისა: დაინგრა მხოლოდ პატარა სახლები და ქოხმახები, მოკლულია 29. დირიჟაბლები არ შეცდილან ლონდონთან მიახლოებას. დირიჟაბლები ზარბაზნების სროლით გავდევნეთ დიდ სამრეწველო უბნებიდან.

პარიზი. გამოირკვა, რომ 10 ენკენისთვეს „ცეპელინს“ კალესთვის 20 ყუმბარა უსროლია. ყუმბარები ქალაქ გარედ დაცემულა.

ლონდონი. ოფიც. ცნობა. 13 ენკენისთვეს ინგლის-საფრანგეთის ჯარმა კომბოლი აიღო. მორვალ-ლემევის მიდამოში ძლიერი იერიშები მოვიგერიეთ. იერიშით ავიღეთ სოფ. გენეკური. მტერი უწესრიგოდ გაიქცა. მარცხენა ფრთაზე ავიღეთ ტიენვალი და სიმაღლეები პოლერნის რედუტით.

რომი. ოფიც. ცნობა. მტრის მფრინავებმა ყუმბარები დაუშინეს გლინესა და ჩიმონეს. მოჰკლეს 1 რამდენიმე დასჭრეს.

ლონდონი. ოფიც. ცნობა. გამოირკვა, რომ „ცეპელინების“ თავდასხმის დროს, მოკლულია 22 კაცი, 12 დედაკაცი, 3 ბავშვი. დაჭრილა: 55 კაცი, 43 დედაკაცი, 26 ბავშვი.

ქურნალ-გაზეთებიდან

ბულგარელების ზარალი.

დობრუჯაში ბულგარელებს 20 ათასი მეომარი დაჰკლებიათ. ტყვეთა ცნობით აქ რუმინელებს ებრძვიან ბულგარელები და ოსმალები.

„ცეპელინი“ ფერდინანდისათვის.

„უ. რ.“-ას საკუთარი კორესპონდენტი ატყობინებს: ბულგარეთის მეფე ფერდინანდისათვის საგანგებო ცეპ ლინს ამზადებენ, რომ თუ რუსეთ-რუმინეთის ჯარი ბულგარეთის სატახტო ქალაქს მიადგა, ცეპელინით თავს უშველოსო.

ჰინდენბურგი იტალიის ასპარეზზე.

რომიდან იტყობინებიან: ფელდ-მარშალმა ჰინდენბურგმა ჩაიბარა მთავარსარდლობა იტალიის ასპარეზზე მომქმედ ავსტრიელთა ჯარისა.

პაპის გულისწყრომა.

„ჟიორნალ დ'იტალია“ იტყობინება, რომის პაპმა გულის წყრომა განაცხადა იმის გამო, რომ ვენეციაზე ჰაეროპლანებმა იერიში მიიტანეს.

პოლონეთის „ლეგიონები“.

ავსტრია ჰუნგრეთის მეფემ ფრანციოსებმა დასტური დასცა, რომ პოლონელთა „ლეგიონები“ გაერთიანდეს და შესდგეს „პოლონელთა დამხმარე კორპუსი“.

ავსტრიელების ზარალი.

„ბერლინერ ტაგებლატ“-ს ატყობინებენ: უკანასკნელ ორ თვეში მოპირდაპირეს ხელთ უგდია მხოლოდ 100 ათასი ავსტრიელი მეომარი.

ჰაეროპლანების ზარალი.

მთელ ომის განმავლობაში, ავსტრიელებს და გერმანელებს, ოფიციალი ცნობი, დაჰკუპიათ: ჰაეროპლანი 717, ბალონთ (ჰაერის ბუშტი) 70, მამოძრავებელია, მიმართულების მისაცემი ჰაერის ბუშტი—13, „ცეპელინი“—33.

პ. შუმსკის აზრი.

„უ. რ.“-ში შუმსკი რუსეთის ასპარეზის შესახებ სწერს: რიგის ყურედან პოლესიემდე, გერმანელები, როგორც სჩანს, ეცდებიან აღმართონ რუსის ჯარისათვის გაუვალი კედელი და მთელი თავისი ძალა მიჰმართონ სამხრეთით მდებარე ბრძოლის ხაზისაკენ პოლესიეს სამხრეთით, ტრანსილვანიაში, სამხრეთ-რუმინეთის და სამხრეთ-ბალკანეთისაკენ. რადგანაც აქ რუმინეთი რუსეთის დახმარებით დიდს საფრთხეს წარმოადგენს მათთვის და შეეცდება მოპირდაპირეს გზა მოუჭრას ბულგარეთიდან მალეთისაკენ და ეს ორი მისი მოკავშირე სრულებით მოსწყვიტოს მას.

მაკენზენის გეგმა დობრუჯში.

პარიზის გაზეთები აღნიშნავენ: ორ კვირაზე მეტია, რაც გარდაიცვალა ბულგარეთის მთავარ შტაბის უფროსი გენ. ჟოსტოვი. დღემდე მის მოადგილედ არავინაა დანიშნული. ცხადია მაკენზენმა ჩაიბარა ბულგარეთის ჯარის განუსაზღვრელი მთავარსარდლობა. როგორც ეტყობა მაკენზენი სწრაფის და მედგარის იერიშებით სცდილობს დაიპყრას კონსტანელი და რუმინეთი ზღვის მხრიდან სრულებით მოსწყვიტოს რუსეთს. მაკენზენის მიზანია, რუმინეთი იძულებული ჰყოს ტრანსინვალიიდან ჯარი აქეთ გადმოაყვანინოს.

საგულისხმო ცნობა.

ამსტერდამის „ტელეგრაფ“-ი იტყობინება: ამ რამდენიმე დღის წინად ბელგიაში მყოფ გერმანელთა სამხედრო წრეებში დიდი ფაცი-ფუცი იყო. ზღვის სანაპიროებისაკენ დიდძალი მაშველი ჯარი გაჰგზავნეს. როგორც ეტყობა, გერმანელები საგონებელს მისცემიან, ინგლისელებმა შელდის შესართავთან ჯარი არ გადმოსხანონ.

მაკენზენი დობრუჯში

სოლუნიდან იტყობინებიან: სერბიელები მონასტირის სიმაგრეს უშენენ. ბულგარეთის გენერალმა ბოიაჯევმა მაკენზენს შეუთვალა, სწრაფათ მომაშველე ჯარიო. მაკენზენი იძულებული გახდა დობრუჯში შეტევა შეეჩერებინა. მაკენზენი მყის მონასტირში გაჩნდა. ბულგარელების მდგომარეობა უკიდურესია, რადგანაც მოსალოდნელია, რომ სამი მხრით შემოერტყმიანონ.

ავსტრიელები ტრანსილვანიაში

ციურიხიდან იტყობინებიან: ავსტრიელებმა ტრანსილვანიაში გადაიყვანეს იტალიის ასპარეზიდან 3 დივიზია, ხოლო რუსეთის ასპარეზიდამ 6 დივიზია. რუსეთის ასპარეზზე მათ მაგიერ გერმანელები ჩადგნენ.

ოსმალები რუსეთის ასპარეზზე

რიგიდან ცნობაა: რუსეთის დასავლეთ ასპარეზზე ოსმალეთის ჯარის ნაწილია გადმოყვანილი. ჯარის უფროსებად და აფიცრებად გერმანელები და ავსტრიელები ჰყავთ. სამოსელი და და იარაღი გერმანული აქვთ. ნაწილს ფესები ჰხურავს, ნაწილს გერმანული მუზარადი, რომელზედაც მთვარეა გამოსახული.

„ნიუ-იორკ—ვორლდ“-ის კორესპოდენტი ფონ-ვიგანდი იტყობინება: ამ ცოტა ხანში გერმანელების ჯარი პერონიდან, კომბლიდან და სხვა გამაგრებულ ადგილებიდან უკან დაიწევენ ბრძოლის ხაზის გასასწორებლადაო.

პოლკ. გედკეს აზრი

პოლკოვნიკი გედკე სწერს: ჩვენი მოპირდაპირეების მეცადინეობა არც თუ უნაყოფოა; მათ ბრძოლის ხაზის ზოგიერთ ადგილებში ჩვენ ხელში მყოფი ადგილები დაიჭირეს. სომაზე ბრძოლა, როგორც ირკვევა, ხანგრძლივად გაჭიანურდება. აღმოსავლეთის ასპარეზზე რუსის ჯარის ორივე ფრთის წვერმა წინ წაიწია. ჯარ[illegible] გამორკვეული არ არის, ბულგარეთის წინსვლა ადგილობრივი ხასიათისაა თუ საერთო შეტევად გადიქცევა. ამ წინ წაწევას როგორც პოლიტიკურ ისე სამხედრო მხრივ ძალიან დიდ მნიშვნელობა აქვს.

უკანასკნელი დეპეშები

სამხედრო პირების მტკიცებით სამხრეთ დასავლეთის ფრონტზე რუსების მდგომარეობა კარგიაო. თუ დღეს რუსები სისწრაფით წინ ვერ მიდიან, ეს იმით აიხსნება, რომ მოწინააღმდეგემ ებრძოლის პირი მეტად გაამაგრა, მოიტანა მრავალი ხაომარ მასალა. განსაკუთრებით გაამაგრა სტოხოდიდან სტანისლავამდე. მიუხედავად ამისა მოწინააღმდეგე მაინ ვერ ჰბედავს თვითონ დაიწყოს იერიშების მიტანა.

—

დობრუჯაში მოწინააღმდეგეს რუმინეთ-რუსეთ-სერბეთის ჯარი მედგრად დაუხვდა, რის გამოც იძულებული გაჰხდეს თავისი იერიშები შეეჩერებინა.

დეპეშა

(საქ. კორესპონდენტისაგან).

დიდი უგზოურობა რკინის გზაზე.

ქობულეთსა და ჩაქვს შუა, სახელდობრ ციხის ძირთან (იქ საცა ბაქანია) ჩამოწოლილა ზვავს და ქვეშ მოუყოლია ასზე მეტი მუშა. მგზავრები შევშფოთდით. ყველას გვინდა ნამდვილი ამბავი გავიგოთ. ჯერჯერობით გავიგე: საღამოს 7 საათზე ქობულეთის სადგურიდან სამტრედიას ტელეფონით შეატყობინეს, რომ ჩამოწვა ზვავი და ქვეშ მოიყოლა მუშები და რკინის გზის მოსამსახურენი, რიცხვი დანამდვილებით არ იციან. ზოგი ამბობს 30, 50 და ზოგი 100. მუშების ნაწილი ზვავს, ზოგი ზღვაში ჩაუტანია, ზოგი ქვეშ მოუტანია. დილის 3 საათზე ჩამოწოლილა ზვავი და როცა მის გაწმენდას შეხდგომიან ახალი ზვავი ჩამოწოლილა. კოკის პირველი წვიმა ყოფილა. სანიტარები, ექიმები და მუშები მოიყვანეს ბათუმიდან, გაგზავნა სამტრედიდანაც. გზა როდის გაიწმინდება არ იციან. მდგომარეობის გამორკვევამდე სამტრედიაში გაგვაჩერეს. ვეცდები ადგილობრივი ვინახულო ყოველივე.

აპ. წულაძე.

—

მოსკოვი. მოხკოვის ქართველთა საზოგადოება შეძლებისაგვარად მოწავლეთ დახმარებას უწევს. სიძვირე ფართო ხასიათს იღებს. სტუდენტთა სასადილოებში პურს ნაკლებ იძლევიან. ყველაფერს ფასი ემატება.

ვ. კ—ძისა.

იონა ბერი (ხელოვანი)

(გაგრძელება. იხ. „საქ.“ № 199).

იონა ბერმა თავისი დიადი მამულისშვილური სულისკვეთებანი ასე დაგვიხატა: „...ჰსთქვა წიგნმან—უთნო ერისა სოფელნი-დაბანი და სანაყენები და ქალაქები არა აღეშენების, არამედ ნატამალებათ დაიდების. ხოლო შენ, ახლისა აღთქმისა გიორგათ წოდებული ივერიაო! აჰა სათნოებითა აღეშენები მრავალ-ბევრეულ ერათ—სოფლებათ, დაბებათ, სანახებათ და ქალაქებათ, რომელი აღყვავდები სიბრძნითა, მეცნიერებითა განათლებული, აღხვალვე თხემსა ზედა სოფლისასა მაგა მხარეთა შინა, რომელი განამრავლებ საუნჯეთა არა თუ მხოლოთ ქვეყანასა, არამედ პირველათ ცათა შინა, სადაცა არიან გულნი ღუთის მოშიშთა მეფეთა, მთავართა, გლახაკთ და მდიდართა და ყოველთა დიდმორწმუნეთა“... იონა ბერი ზიზღით უყურებს თავად-აზნაურებისა შვილთა ზნეობრივს დამდაბლებასა და უმეცრებასა: „...აჰა ესე ვითარისა ამპარტავნებისა, რომელ არს უგუნურება, არა მეთქუთა ქართველობისასა შესაცხად ცოდვათ, რამეთუ „კაცთა შორის მაღალი საძაგელ არს წინაშე ღუთისა“; ამისთვის ზეგარდმო ცხებულმან ბრძმედსა შინა გამოხურვება იწყო, რათა სახლსა შინა დიდსა ჭურჭელი ოქროსი, ვერცხლისა, ძელისა, თიხისაცა იყოს“, ვითარცა სწერს წმ. მოციქული პავლე ერისათვის; და იყოს წინანი უკანა და უკანანი წინა, ვითარცა სთქუა წიგნმან—თვისითა ღუწლებითა დღე და ღამე და არღა თქმად ესრეთ, ვითარცა **მამა იყო დიდ თვინიერ** ღუაწლთა, ეგრეთვე ძენიცა იყუნენ დიად მეწესე მითვე ხარისხითა, თვინიერ ღუაწლებთა და განათლებისა და კეთილზნეობისა, რომელთა დროსა ტფილისისა წარტყვენისა ჟამსა მხოლოთ სამნი აზნაურნი მოიკლნენ სპარსთაგან მქისიყისა და არაგვისა მხედრობისათანა და სხუანი ყოველნი—ქართლისა, იმერეთისა და კახთა მხედრობა მიიქცნენ სახლად თვისა, თვინიერ ბრძოლისა ე. ი. თავადნი და აზნაურნი. ესვრა დღეთა ჩემთა ლეკთა და ავარიისა ბანაკები საგრობდნენ კახეთს საყორნესა შინა, საგურამოსა შინა; ქართლს მხურვალეთსა შინა, ქუაბთა ხევის მონასტერსა შინა და ქვიშხეთსა შინა და საფიჩხეთა შინა და მახლობელ იმერეთისა—ვახანსა შინა და სომხითს მანგლისსა შინა და ბოლნისსა შინა. გაზაფხულს ტყეთა ფურცლისა გამოსვლითგან ვიდრე დაცვენამდე არბევდენ შენობათა და ჰყოფდენ უშენათ; ჩჩვილთა და მოხუცებულთა და მკვლელნი ჭაბუკთა და ჭაბუკათა განმავაჭრებელნი თურქთა ხელთა შინა, რომელთა მეცა ობოლმყვეს მამისა სიკუდილითა. ამისთვის კნინლა და ყოველნი სამოსელნი იქსოებოდა ღრმა ძაძებათ, უფროსღა მქისიყსა შინა: აჰა ჟამსა მდევრობისასა ზურგით ვერა შერკინებულთა **მდაბალთა ერთა** ბევრეულნი მტერნი ზედა დაესხმოდენ და მოსწყვეტდენ თვინიერ მათსა, რომელნიცა ივლტოდენ უკუნ დიდებულთა გუარებთა თანა ცხენგანძლიერებულნი ქერითა, რომელ დიდებულთა და აზნაურთა არა აქუნდათ მროწლენი და არვენი და რემანი და კოლტი თხათა, რომელთა არა რაჲ ხვასტაგნი წარიტყვენებოდენ ისიტყვნი; ამად არცაღა ვიდოდენ მდევრობათა შინა, არამედ მდაბალნი ერნი მარადის ტყვევდებოდენ პირუტყვითურთ, რომელთა სიმრავლეთაგანი ვინღა დადაშთნენ ბუნებით ქართველნი ცხრაასი ათას სულამდე, რომელთა შორის მხოლოდ განმრავლდა, მაღალნი გვარნი ჭაბუკთა შვილთა თავისთა თვინიერ განათლებისა და ადრე ჭაბუკათა ადრე ქორწინებითა,—თითოეულნი თვისთა სახლებთა შინა სხდომითა ვიდრე სიბერემდე და სიკვდილამდე, რომელთაგანნი მხოლოდ მეფესა წარყვებოდნენ მდევრათ ლეკთა ზედა, უკეთუ დაესწრობოდნენ მეფისა თანა *)... ასე აყვედრის იონა ბერი ქართველებს ძველებურს უზრუნველობასა და დაუდევრობასა: „ესერა ჟამსა ჭაბუკობისა ჩემისასა მოვლე კახეთი, ქართლი, სომხითი წიგნთა სწავლისთვის, გარნა ვერასადა ვიხილე ზრუნვა თვინიერ ჭუაბთახევისა მონასტრის წინამძღვრისა არხიმანდრიტის ათანასე კურთხევით ახსოვრისა, რომელსა კავთისხევის სოფლისათვის გარეშოედვა თხრილნი და მესერი და ლეკთა შთამოსასვლელნი გზანი მთებთა შინა შთაენერგა და იწროები ეცვალა კლდეთა და ესრეთ აღეშენებინა ცხრანი სოფელნი და ძლევა შეემოსა ოცდა ოთხ გზით ლეკთა ზედა, ცხრაასსა მხედრობასა ზედაცა. აჰა ესრეთ მოლუაწესა უფროსღა მოუკლებელისა ლოცვითა და მარხვითა, რომელი მეცა ვიხილე თელავს ხელსმპყრობი ფსალმუნთა, იკითხვიდა დღე და ღამე რომელსა უწოდდენ გიჟსა, რომელი უგებდა სიტყვასა დიდებულთა ქართლისა და კახეთისა—„აჰა მე მოვზღუდე თხრილითა სოფლები მონასტრისა და უშენნი ნატამალნი დაბანი აღვაშენენ და განმდიდრდნენ მუშაკნი პურითა, ღვინითა და ზეთითა და პირუტყვებითა და ოცდა ოთხ გზის ზედასზედა დამარცხებითა მტერთა იავარებითა განმდიდრდენ კავთისხეველნი. ხოლო თქვენ არა დააკლდეთ საყორნე, რათამცა უკუნქცეულ იყვნენ ლეკნი, იწროსა მის გზისა მოკუეთითა არცაღა გარე მოსდევით თხრილნი და მესერნი სოფლებსა თქვენსა, რომელთა შინა ლეკნი ღამე დააჭენებენ ცხენთა დატყვევებად დაბებთა; არცაღა ალაზნის ფონებთა პირისპირ დაალრმავეთ აღმოსავალნი, არცა არაგვისა წიაღსა გაუვლეთ თხრილი და მესერი არღა დატყვევებად ღართის კარსა შინა, არცაღა გადაკაფეთ საგურამო, დასამაღი ლეკთა; არცა მხურვალეთისა ქვაბები დააპარეხეთ, არცა ახალციხით მტკვარში გამოსასვლელნი ფონები დააკლდეთეთ... აჰა ამა ადგილებთა ზედა ათ-ათი უკუნქცევს ასთა და ათასთაცა ლეკთა მშიერთა, მექონთა ორისა და სამისა ფინთიხი ტყვეისა; აგრეთვე, უკეთუმცა ჭუეთისა მთითგან წარგეღოთ ღრმა თხრილი, ვიდრე ალაზნისა მდინარედმდე და აღმოსავალნი ყურეებისა დაგეკლდეებინათ, არამცა განმრავლებულიყო ქვრივნი და ობოლნი მქისიყსა შინა; აგრეთვე დედოფლის წყაროთგან, ვიდრე იორამდე გაგეთხარათ თხრილი, დაცულიყომცა **ივერიისა თვალი მქისიყი, ერ განმრავლებითა ერიეთი ძველი**; აჰა უკეთუმცა მსგავს თქვენდა ვიყო, არამცა აღშენებულიყო კავთისხევი ხელითა ჩემითა და მიდამო გარემო სოფლები სამეოცისა წლისა მოოხრებული ლეკთაგან სადგურად თავისად... **) აჰა აწინდელი ივერიაო, გიხაროდენ მრავალ-ბევრეულსა მხიარულებითა კნინლა და ურიცხვითა და უფროსღა უმთავრესისა შვილისა მხიარულებითარე“.

თუ, რა უნდა ესწავლა მოსწავლეს, რომ ქვეყნიერებაზედ ადამიანათ სახსენებელი ყოფილიყო, ამაზედ იონა თავის აზრს ასე გამოსთქვამს: „აჰა, ვისწავე ახალი აღთქმა და ძველი შვიდი წლითგან სახლსავე შინა მშობელთა ჩემთასა, რომელნი მეტყოდენ—**კატეხიზი** დიდ ფრიად საჭირო არს ზეპირობად ცნობად **სჯულსა ღუთისა**გან მოცემულსა.

ღრამატიკა საჭირო არის ცნობად სიტყვიერებისა და კითხვა საღმრთოთა წიგნთა წესისაებრ. ღრამმატიკისა—რიტორებისა სწავლათა თანა გამს შვენიერ მეტყველებისათვის და უფროს ღა ეკლესიასა შინა ქადაგებისათვის.

ლოღიკა ისწავე გონებ სა შენისა განდიდებისა, განვრცელებისა და ჭეშმარიტებისა დამორჩილებისათვის.

მეტაფიზიკა ისწავე რათამცა ონტოლოღიითა არსნი ყოველნი გამოსცნო.

კოსმოლოღიითა სოფელი ესე ყოვლადათ შეკრებული, ერთ სახლათ, და ერთ სახლეულათ ყოველნივე.

ფსიხოლოღია ისწავე ცნობად სულისა შენისა და ყოველთა სულებთა მარტივ უსხეულოთა, გარნა.

თეოლოღია უმეტეს ყოველთასა ისწავე, ე. ი. შემოქმედისა ყოველთა სულთა და სულთასა. ესე ოთხნი წიგნილნი მეტაფიზიკისა.

ფიზიკა ისწავე, რომლითაცა სცნობ ოთხთა სტიხეთა, რომელთაგან ყოველნი სხეულნი ცხოვლთი, ორძალთი და მეტალთი შედგენებულ არიან.

მსოფლიო ისტორია ისწავე, რომლითაცა სცნობ ყოვლისა ენებისა და შემთხვეულებათა მათთა ეპოქათა და პერიოდთა და მეფეთა და მთავართა მათთა ნამყოთა, რომელ ივლტოდენ ბოროტთა ცხოვრებულთა საქმეთაგან და ბაძიდე კეთილმოქმედთა ერებსა და აქებდე მეფეთა და მთავართა კეთილ საფუძველისა დამდებელთა.

ღეოღრაფია ისწავე, რათამცა უწყოდე, სადა არს იერუსალიმი, სადითგანაცა წმ. სახარება იქადაგების დ[illegible] ბეთლემი, გეესამანია, სინამთა და ყოველნი ხმელნი და სპერასა ზედა ქალაქები და სამეფონი სახელმწიფონი სამთავრონი და პაპისაცა სამფლობელონი და ყოველნი ეპარქიანი, სპატრიარქონი, საკათალიკოზონი და სხ. ეგრეთვე ზღუა ოკიანე, რომელ გარე მორტყმულ არს ზეგარდმო ხმელისა ქვეყანისა:..

ასტრონომია ისწავე რათამცა შეუფლო ცნობა მზესა და მთვარესა და პასხალია ხელთასა და სცნა ქრისტე აღდგომა, თვინიერ წიგნთა განლ[illegible] ბისა“.

მღ. პ. კარბელაშვილი.

(დასასრული იქნება)

*) იხ. რონინი 122—126 გვ.

**) იხ. „რონინი“ იონასი № 283, გვ. 126.

დაჭრილ ოფიცერთა თუ ჯარისკაცთა სურათების დასასტამბად უნდა გამოიგზავნოს კლიშე, ან კლიშის საფასური: პატარა ფორმატისათვის 5 მანეთი, მოზრდილისათვის 10 მანეთი.

ახალი ამბავი

სასახლეში.

— მეფის ნაცვალს სადარბაზოდ წარუდგნენ 14 ენკენისთვეს, ფოსტა-ტელეგრაფის მთავარ სამმართველოს უფროსი ბ. პოხვისნევი, ქუთაისის გუბერნატორი გრაფი გუდოვიჩი, კავკასიის გზათა ოლქის უფროსი ვ. კ. კონსტანტინოვი, ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი და სახ. სათათბ. საბიუჯეტო კომისიის თავჯდომარის ამხანაგი ბ. რეევსკი. გუშინ მათ უმაღლესობას წარუდგნენ 66 ბრიგადის უფროსი გენერ. კ. ნიკარაძე, წითელ ჯვრის მთავარ უფროსი ბ. ბერნოვი, ინგლისის ჯარის პოლკოვნიკი სერ ლოკკერ ლამპსონი, სენატორი კუზმინი და ბრალმდებელი ნოსოვიჩი.

ქართული დაწესებულებანი.

— საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარმა გამგეობამ გადასწყვიტა გაგზავნოს ბათომსა და ბათომის ოლქში პ. ა. გოთუა საზოგადოების საქმეებისა გამო. ბ-ნი გოთუა გუშინ უკვე გამგზავრა დანიშნულებისამებრ. ის ჯერ-ჯერობით ქუთაისში შეივლის საზოგადოებისავე საქმეების გამო.

— ქ. შ. წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობამ 13 ამა თვეს მასწავლებლებად გაამწესა: წერაქვის სკოლაში ვერა აივაზიშვილი, მოიდანახეში ნინო უშვერიძე, შორიასში ელენე გამყრელიძე, ბორბალოში სოფიო მეფარიძე და ვარიანში ნატალია ბასილაშვილი. გამგეობამ იმავე კრებაზე გადასწყვიტა: დაიბეჭდოს „რუსკ. სლოვო"-ს I ნაწილი 18.000 ცალი და გაუგზავნოს საზოგადოების ბაქოს განყოფილებას 5.000 მანეთი ომისაგან დაზარალებულთა შვილებისათვის თავშესაფარის დასაარსებლად. სტიპენდიანტების არჩევა, რომელთაც სარაჯიშვილის სასტიპენდიო თანხის %% უნდა გაუნაწილონ შემდეგი კრებისათვის გადაიდვა. ასამდე მთხოვნელია ამ სტიპენდიებისა.

— ჩურუქსუს საავადმყოფოს მდგომარეობის შესახებ ექიმ გრ. მუხაძემ ვრცელი მოხსენება წარუდგინა ქართ. საქვ.-მოქ. საზ. გამგეობას. საავადმყოფოს ამბულატორიული ავადმყოფი წელს 29 იანვრიდან 1 ენკენისთვემდე ჰყოლია კაცი 1935 და ქალი 1915. თვის მოხსენებაში ბ-ნი მუხაძე საზოგადოდ იწუნებს საავადმყოფოს შენობას და მისი აზრით იგი სხვა შენობაში უნდა იქნეს მოთავსებული.

— ფულით დახმარება. ქართ. საქველმოქმედო საზ. გამგეობამ მიიღო 910 მან. ნახიჩევანის რაიონულ განყოფილებისაგან და 1500 მანეთი თბ. ქართველ ქალთა საზოგადოებისაგან.

— წლიური კრება ქართ. საქველმოქ. საზ. წევრთა, რომელიც 25 ენკენისთვესა დანიშნული ახალ კლუბის დარბაზში, განიხილავს 1915 წლიურ ანგარიშს სარევიზიო კომისიის დასკვნით, ფილიალ განყოფილებათა მოხსენებას და საზოგადოების სავალდებულო ინსტრუქციას, რომელიც დროებით იყო მიღებული ამ საზოგადოების წევრთა არა ჩვეულებრივ კრებაზე.

— თ.-დ-აზნაურთა კრება. თბილისის გუბერნატორმა ნება დართო ქართლ-კახეთის თ-დ აზნაურობას ორ ოქტომბერს საგანგებო კრება გამართოს თბ. მაზრის მარშლის თანაშემწის ასარჩევად ნაცვლად თ-დ დ. ე. ქობულაშვილისა.

მთავროგის დაწესებულებანი

— ბრძანება პრაპორშჩიკებზე უმაღლესად დამტკიცებულ ბრძანებისა თანახმად შემდეგი წესები დაწესდა პრაპორშჩიკებისათვის: „ამ ომის დროს როგორც სათადარიგო ჯარის პრაპორშჩიკები, ისე ახლად გამოშვებულნი დანაშაულობის ჩადენის დროს, ოფიცრის წოდების ჩამორთმევა იმავე უფროსებზეა დამოკიდებული ვინც ქვეითა ჯარის კაცთ პრაპორშჩიკის ჩინზე ადგენენ ხოლმე.

— სახელმწიფო შემნახველ-გამხესხებელი კასა, რომელიც აქამდისინ სახელმწიფო ბანკთან არსებობდა, ამ ბანკს გამოეყო და ცალკე დაწესებულებად გახდა. 14 ამა თვეს კასსა აკურთხეს გრიბოედოვის ქუჩაზე, ქობულაშვილის სახლებში. კურთხევას დესწრნენ სხვა და სხვა დაწესებულებათა წარმომადგენელნი.

— ლოგინების შეძენა. კავკასიის ჯარების სამეურნეო ნაწილის მთავარმა გამგემ წინადადება მისცა ქალაქთა კავშირის კავკასიის განყოფილებას, რომ დაუყონებლივ გადასდვას საჭირო ფული 280 კროატის შესაძენად და მოსაწყობად განმანაწილებელ გოსპიტლისათვის.

— ხორბლის გატანის აკრძალვა. სომეხთა ცენტრალ კომიტეტს ცნობა მოუვიდა, რომ შულაკერიდან ხორბლის გატანის ნებას არ აძლევენო. აღნიშნულ კომიტეტის აგენტებს სდომებოდათ იქიდან ხორბლის გამოტანა გამოქცეულ სომეხთათვის, მაგრამ წამოღების ნება არ მიუციათ.

— ფოსტა ტელეგრაფის მთავარ უფროსს ბ. პოხვისნევს რომელიც 12 ენკენისთვეს თბილისში ჩამოვიდა თან ახლავან: ინსპექტორი ფოსტა ტელეგრაფისა ბ. ტრიუმფოვი, მთავარი ხეროთ-მოძღვარი ბ. კობილევი და მოსკოვის ფოსტის უფროსი ბ. სემიონოვი; ბ. პოხვისნევის მოგზაურობის მთავარ მიზანს შეადგენს ფოსტა-ტელეგრაფის საქმის გაუმჯობესება კავკავისა და თბილისის ოლქში და შენობების აგება, მოსამსახურეთა შტატების გამრავლება და მათი მდგომარეობის გაუმჯობესება, ავტომობილებისა და მოტოციკლეტების შეძენა ფოსტის მოძრაობის დასაჩქარებლად. ყველა ამ საგნებზე ცალკე მოხსენება წარედგინება მეფის ნაცვალს. თბილისში ბ. პოხვისნევი რამდენიმე დღე დარჩება და შემდეგ მიემგზავრება ოსმალეთის დაპყრობილ ადგილების დასათვალიერებლად.

ქალაქის დაწესებულებანი.

— ქალაქის კავშირის განმანაწილებელ გოსპიტალს ერთობ ცოტა წყალი აქვს და ეს გარემოება დიდად უშლის ხელს გოსპიტლის ექიმებს და ადმინისტრაციას დროზე მიიღოს და გაანაწილოს დაჭრილი და დაავადმყოფებული ჯარის კაცნი, რადგან ყველა ამათ უპირველეს ყოვლისა გაბანება ესაჭიროებათ. ამ გოსპიტლის უფროსი ექიმი ბ-ნი ვ. ღამბაშიძე იმ თავითვე სთხოვდა ქალაქის გამგეობას საკმაო წყალი გაეყვანა გოსპიტალში, მაგრამ აქამდისინ თხოვნა შეუსრულებელი რჩებოდა. ეხლა-კი გამგეობას საჭიროდ უცვნია დააკმაყოფილოს ექ. ღამბაშიძის თხოვნა და გადაუწყვეტია გაიყვანოს კახეთის გზატკეცილის მაგისტრალიდან 4 დიუმიან მილით წყალი.

— ხოლერა. 15 ენკენისთვეს, დილის 8 საათზე, ქალაქის ლაზარეთში № 40 იმყოფებოდნენ: ხოლერიანი 119 და ხოლერის ნიშნებით 3 კაცი. 14 ამა თვეს ხოლერიანთა განყოფილებიდან გაეწერა 5 კაცი.

— გადამდები სნეულებანი. 15 ენკენისთვეს, დილით, ქალაქის საავადმყოფოში ირიცხებოდნენ: ქუნთრუშიანი 86, ხუნაგიანი 23, ყვავილიანი 4, მუცელათი 11, სახადიანი 24 საოფლიანი 153 კაცი.

— საქალაქო დუქნები. დღეიდან ქალაქის გამგეობა აპირებს ქალაქის თვითმართველობის ფურნეში პური ჰყიდოს საქალაქო დუქნებში პეტროვსკისა და მეჟეევი ქუჩებზე, ავლაბარში და ვერის დაღმართზე.

— დაჭრილ ჯარის კაცთა სვებედზე მზრუნავ ქალაქის კომიტეტმა 13 ამა თვეს კომიტეტის თავმჯდომარედ აირჩია ექ. მ. ნ. ვესელოვზოროვი, თავმჯდომარის მოადგილედ არ. ს. ბაბოვი, კომიტეტმა გადასწყვიტა გაგზავნის ბაქოში თავისი კაცები სანოვაგის შესაძენად ლაზარეთებისათვის.

— ქალაქის გამგეობა გუშინ დიდის მოუთმენლობით მოელოდა ფოთიდან 23 ვაგონ ფქვილს, რომელიც მთავრობამ რეკვიზიციის წესით ჩამოართვა კერძო ვაჭრებს. იქიდანვე კიდევ უნდა მოუვიდეს გამგეობას 31 ვაგონი ფქვილი.

— ქალაქის წყლის მილები გაჭედვრებას განიცდის ტყვის უქონლობით, რაიცა წყლის მილების მოწყობისთვის მუდამ დღე დიდად საჭიროა ქალაქის გამგეობას ბაზარში კერძო ვაჭრებთან საჭირო ტყვი ვერ უშოვნია და საინტენდანტოს არა ერთხელ მიმართა თხოვნით, ტყვი დაგვითმეო, მაგრამ უარი შემოუთვალეს. ამ ბოლო დროს ქალაქის გამგეობას ტყვი სულ შემოლევია და ისევ მიმართა საინტენდანტოს. ეხლაც თუ გამგეობა ვერას გახდა ქალაქი უწყლოდ დარჩება.

— დაჭრილთა დამხმარე კომიტეტი 100 ათას მანეთს სთხოვს ქალაქთა კავშირს სურსათ-სანოვაგის შესაძენად და ლაზარეთებისათვის ავანსად მისაცემად.

— ქალაქთა კავშირის მიერ მიღებულ ცნობების მიხედვით, იგდირში და სურმალინის მაზრაში სურსათი საკვებით გამოლეულა, შიმშილი მძვინვარებს. ათასგვარი გადამდები სნეულება გაჩენილა. ქალაქთა კავშირს სთხოვენ დაარსოს პუნქტები, საცა გაპვირვებულ ხალხს ცხელი საჭმელები უნდა დაურიგდეს.

სომეხთა ზოარის.

— ეპისკოპოსმა მესროპმა გუშინ, 13 ამა თვეს, დასტოვა თბილისი და გაემგზავრა, საცა რამდენიმე დღეს დარჩება და შემდეგ ასტრახანს წავა თავის ახალ თანამდებობაზე.

— სომეხთა ცენტრალ კომიტეტმა გამოქცეულ სომეხთა გამოსაკვებად გაგზავნა სტავროპოლიდან: სარიყამიშში 5 ვაგონი ფქვილი, ეჩმიაძინში 5 ვაგონი და კარაკლისს 3 ვაგონი.

სხვა და სხვა ამბები.

— ცეცხლი. 12 ამა თვეს, საღამოს 6 საათზე, დიდი მთავრის ქუჩაზე, ქალაქის საელექტრონო სადგურში სამრეცხაო ოთახში ცეცხლი გაჩნდა, რომელიც ჩქარა გადავიდა მეზობელ ეზოში ელჩიევის ხე-ტყის საწყობზე. ცეცხლის მქრობელმა რაზმმა შედარებით ადრე მიუსწრო და ცეცხლი ჩააქრო. ზარალი, როგორც ამბობენ, 30 ათას მანეთამდის იქნება. როგორც ბრანდმეისტერმა ილაპარაკა, რაზმის მოწყობილება დაძველდა, მის განახლებაზე არავინ ფიქრობს და ეს ასეთი მდგომარეობა დიდად უშლის ხელს რაზმს. მაგალითად ძალზე დაძველებული ყოფილა ეტლების თვლები, ბოჭკები, ტყავის მილები და სხ.

— საბურთალოზე არხით წყლის გაყვანის მუშაობა წარმატებაშია. წინად 130 საჟენზე იყო მილები ჩაყრილი, ამ დღეებშიაც კიდევ 70 საჟენზე ჩაჰყარეს. ასე რომ სულ 200 საჟენზეა მილები ჩაყრილი. მუშაობას ხელმძღვანელობს ქალაქის ინჟინერი ლ. ნ. დიასამიძე.

— ფქვილის რეკვიზიცია, მეფის ნაცვლის სამოქალაქო ნაწილის თანაშემწემ თ-დ არლოვმა შუამდგომლობა აღძრა სამხედრო უწყების მიერ თბილისის სადგურზე 30 ვაგონ ფქვილის რეკიზიციის მოხსნის შესახებ.

— საგარაკო ყრილობაზე., რომელიც გიორგობისთვეში უნდა შესდგეს. გამოწვეულ არიან ოლქისა და გუბერნიის უფროსი, სამკურნალო წყლების ადმინისტრაცია, სახაზინო პალატების უფროსნი, ქალაქის მოურავები საგუბერნიო ქალაქებისა, ზოგიერთი ხმოსნები, სასანიტარო ინსპექტორები, სამკურნალო ადგილების მფლობელნი და წარმომადგენელნი სხვა და სხვა საზოგადოებებისა. ყრილობის დებულებანი უკვე შემუშავებულია. ყრილობა მრავალ რიცხოვანია თვისი შემადგენლობით.

— დახოცილი მეომრები. 1) სარდაშვილი დიმიტრი ალექსის ძე, 2) კონაძე ბარამ ივანეს ძე, 3) ხორავა დიმიტრი პიჩუს ძე, 4) კუკაშვილი დიმიტრი ივანეს ძე, 5) ნებიერიძე ამროსი ერმალოს ძე, 6) ივანიძე ეგნატე სიმონის ძე, 7) ვახტანგაძე დავითი. ყველა ეს პირნი გარდაიცვალნენ ამ 1916 წელში, დასაფლავებულნი არიან სპარსეთში სოფელ შერიფხანეში.

— რედაქციამ მიიღო ირ. ევდოშვილის მოთხრობები, მცირეწლოვანთათვის, გამოცემული წერა-კითხვის საზოგადოების მიერ. წიგნი რამდენიმე დასურათებულია, ფრიად სუფთადაა დაბეჭდილი და ჰღირს 60 კაპ. ისევე მიიღო მეორე წიგნი ნ. კალანდაძის **სახალხო ასტრონომია.** წიგნში მრავალი სურათია. მშვენიერი გამოცემაა. ჰღირს 40 კაპ.

— საქართველოს ექსარხოსი კახეთიდან თბილისში დაბრუნდა.

— ბ. რუევსკის იოხსენების ანგარიში ხვალინდელ №-ში წავა.

— საცვლების მოგროვება. რუსეთის ქალაქთა კავშირის თბილისის განყოფილებამ შუამდგომლობა აღძრა თბ. გუბერნატორის წინაშე კავკასიის ჯარების სასარგებლოდ თეთრეულობის შესაგროვებლად ნება დართოს ერთი კვირის განმავლობაში 9 ღვინობისთვიდან 12 ღვინობისთვემდე თბილისში გამართოს ეგრედ წოდებული „თეთრეულობის კვირა.

— ხოლერის ნიშნები. სოფ. კავთისხევში საეკვოდ გამხდარ ავადმყოფ შაქრო ხანდალაშვილს ექიმ მიხ. ალ. მაჭარაშვილის შემოწმებით ხოლერის ნიშნები არ აღმოაჩნდა.

— უპურობა საშიშარ ხასიათს ღებულობს თბილისში. ხალხი არ შორდება ფურნეებსა და თორნეებს, მაგრამ საკმაო პურს მაინც ვერ შოულობს. მომეტებულ ნაწილად 1 გირვანქა პური 15—20 კაპიკად ჯდება. პური ყოველად უვარგისია. 14 ამა თვეს ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი წარუდგა მეფის ნაცვალს და საქმის გარემოება მოახსენა.

— მომხმარებელთა წრე. ქალაქის წყალსადენის სახელოსნოს მოსამსახურეებმა გადასწყვიტეს შეადგინონ თავიანთ საჭიროების დასაკმაყოფილებლად მომხმარებელთა წრე. წრეს უკვე გაუკეთებია თორნე და პურის გამოცხობას შესდგომია თავის წევრთათვის. 1 ვაგონი ფქვილი, ინჟინრების გრ. ქურდიანისა და ლ. დიასამიძის თავდებობით ქალაქის გამგეობას მიუცია ნისიად ამ წრისათვის. საქმის მეთაურნი ახლა აპირებენ სოფლის ნაწარმოების შეძენას.

— მტკვრის ტოტის დაშრობა. მტკვრის მარჯვენა ტოტი ყოველგვარ სიბინძურის ბუდედ არის გადაქცეული. ამ გარემოებას მუდამ ყურადღებას აქცევდნენ სასანიტარო მზრუნველები და გამოცდილი ექიმები, მაგრამ დღემდის არა გამოვიდა-რა. ეხლა ამ ადგილისათვის განსაკუთრებული ყურადღება მიუქცევიათ და გადაუწყვეტიათ ამ ტოტის დაშრობა. 13 ამა თვეს თბილისის გუბერნატორის თავმჯდომარეობით, თათბირი მოხდა, რომელსაც ვარდა ქალაქის თვითმართველობის წევრებისა სხვა და სხვა უწყების წარმომადგენელნიც დაესწრენ. თათბირზე ის აზრი გამოითქვა, რომ ტოტი დააშრონ და ადგილის გასუფთავებისათვის უკიდურესი ღონისძიებანი გამოიძებნოს. ასეთ ღონისძიების გამოძებნა მიენდო მცოდნე კაცებს.

— ექ. მ. ფ. მგალობლიშვილს თითი გაჰკაწრვია, როცა ის ავადმოყოფს ოპერაციას უკეთებდა. ჭრილობა იმდენად გამიზეზებია, რომ მარცხენა მკერდის ქვეშ ჩირქი გასჩენია. 14 ამა თვეს ექ. მუხაძემ ოპერაცია გაუკეთა ავადმყოფს და დაჩირქიანებული ადგილი გაუსუფთავა. ოპერაციამ კარგა ჩაიარა, მაგრამ ავადმყოფი სუსტად გრძნობს თავს.

ს. ქიცხი.

— მკითხველს ეხსომება რომ ამას წინათ ქიცხის ამხანაგობის კასაში დაიკარგა 4,000 მანეთი, რის გამოც ტრაგიკულად სიცოცხლე მოისპო ამხანაგობის გამგეობის თავჯდომარემ პ. მაჭავარიანმა; საქმის ნამდვილი ვითარება დღესაც საიდუმლოებით არის მოცული, მაგრამ მიუხედავად ამისა გასსვენებულის ძმათმა მაჭავარიანი, ცრუ მოწმეებით ცდილობს ამ საქმეში ბრალი დასდოს უდანაშაულო პირთ, მას კი ვერ გრძნობს რომ ამით უმფრო ჩირქს სცხებს განსვენებულის სახელს.

ს. ლაშე.

კარაკილის-მელაზგერთის საეხედრო გზის მოიჯარადრის ბ-ნ ივ. მაჭავარიანის მუშები თითქმის ყველა გაანთავისუფლეს საეხედრო სამსახურიდგან მუშების რიცხვი ცხრაასამდეა. მუშები ამ დღეებში გაემგზავრებიან სამუშევრად.

გორი.

გორის სავაჭო გიმნაზიაში ქართული ენის მასწავლებლად იყო დავ. ონიაშვილი, მაგრამ წელს თავი დაანება მასწავლებლობას. გიმნაზიის უფროსი კი ჯერ თავს არ იცხელებს ქართულ ენისათვის. ისიც კი ნუ დაგვავიწყდება, რომ დრო გადის. ჩვენ ეხლავე უნდა შეუდგეთ საქმეს და ვეცადოთ, რომ არ განმეორდეს შარშანდელი დრო, როდესაც მოსწავლენი ორ თვეზე მეტი უმასწავლებლოთ დარჩნენ. სამაგიეროდ პრაკტიკაში შევიდა შემდეგი ბრძანება „Замѣнить урокъ грузинскаго языка русскимъ чтеніемъ." საბრალო ქართული ენა! ნუ თუ მთელ ჩვენ საქართველოში ერთი ადამიანი ვერ მოიპოვება, რომელიც იკისრებს ქართულ ენის სწავლებას გორის სავაჭო გიმნაზიაში და არ დაიჩაგვრინებს ისედაც დაჩაგრულ ენას?

დ. აღგულაღი.

— აქ უკვე წვიმები დაიწყო და მეტად აცივდა. მოაგარაკეებმა აქაურობა დასტოვეს და თბილისისაკენ დაიძრენ.

— ამ ახლო მახლო სოფლებში წელს კარგი მოსავალია. განსაკუთრებით მოსავლის მადლიერი არიან ქართველი ახალშენები.

— „გარნიზონის" უფროსმა ა. ი. ბარათაშვილმა თანახმად სამინისტროს დადგენილებისა ბრძანება გამოსცა, რომ ადგილობრივმა რესტორნების პატრონებმა, გარდა შაბათისა, კვირისა და ორშაბათისა ხორცის საჭმელი არ დაამზადონ რისგამოც, რამდენიმე ქართველი რესტორნებს დახურვას ფ ქრობენ.

— გირვანქა შაქარს 3 აბაზად ჰყიდიან, საპონს 15 შაურად. ასანთს 7 კაპეიკად. ერთმა ცნობილმა ვაჭარმა ხიფათის თავიდან ასაცდენად, როდესაც სხვა დაბა-ქალაქებში სავაჭროებს ამსხვრევდენ გამოიტანა და ერთი ფუთი შაქარი, გირვანქა თითო აბაზად გაჰყიდა. ვითომც ხალხს დაანახა თავისი პატიოსნება, მაგრამ მეორე დღესვე 3 აბაზათ დაუწყო ყიდვა.

— აქ დრო გამოშვებით სცენისმოყვარეების მიერ წარმოდგენები იმართებოდა, მაგრამ სცენის მოყვარეები მოაგარაკეებს თან გაჰყვნენ. დაბაში სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა.

თელავი.

ადგილობრივ სცენის მოყვარეთ განუზრახავთ ენკენისთვის ბოლო რიცხვებში გამართონ „ნიკოლოზ ბარათაშვილის საღამო" მისი დაბადებიდგან 100 წლის შესრულების აღსანიშნავად.

დიდებული საქმე

(ქართველ მუსლიმანთა შვილების აღზრდა).

ამ ორი თვის წინად გაზეთებში შემდეგი შინაარსის ცნობა იყო დასტამბული: „გერმანიის პატარა-პატარა პროვინციის ქალაქებმა გადასწყვიტეს ოსმალეთიდან წაიყვანონ ოსმალთა პატარა ბავშვები და თავიანთი ხარჯით სკოლებში აღზარდონ." ძლიერ მესიამოვნა ეს ამბავი, რადგან დარწმუნებული ვიყავი ქართველი ქრისტიანებიც მიბაძავდნენ გერმანელებს და ისინიც იკისრებდნენ ქართველ მუსლიმანთა შვილების აღზრდას. არც მოვტყუვდი: ამ სექტემბრიდან ათიოდე აჭარელი ქობლეთელი მოსწავლე ახალგაზრდობა უკვე შეაფარა ქართველობამ სხვა და სხვა სასწავლებელში. კიდევ ბევრი აჭარელ-ქობლეთელი იხვეწება წაიყვანეთ ჩვენი შვილები, აღზარდეთ და უპატრონეთო. ამით აჭარელ-ქობლეთელი ჩვენ გვიცხადებს უსაზღვრო ნდობას, მას უკვე აღარ ეშინია შვილს გამიქრისტიანებენო. აჭარელმა უკვე შეიგნო, რომ მათი გაქრისტიანება არავის არ უნდა, მაგრამ მათი განათლების მოსურნე კი ყველაა. დიდებული დრო დაგვიდგა და ჩვენც ამ დროით, აჭარელთა ამ ნდობით, უნდა ვისარგებლოთ და ქართველ მუსლიმანთა ყრმების განათლებას, მათ სკოლებში აღზრდას მხურვალეთ უნდა მოვკიდოთ ხელი „აჭარელთა განათლება თვით აჭარლების მეოხებით უნდა მოხდეს". ეს უნდა გავიხადოთ მცნებათ და მიზნის მისაღწევათ აჭარა-ქობლეთლებს აღუზარდოთ მათივე შვილები მასწავლებელ-მეურნენი, რომლებიც მერე თვით გაანათლებენ თავიანთ მეზობლებს აჭარელი გავლენიანი პირისაგან, უსუფ-აღა სირაძისგან გამიგონია: „თუ თვით ხელს არ გაანგრევ სხვისი ხელი გვიან გწვდებისო". ჩინებული თქმაა და მართალიც არის—თუ აჭარელმა თავისი თავის დასავარცხნი სავარცხელი თვით არ გამოთალა—„სხვისი ხელი გვიან წვდების" და სანამ სხვები მას სავარცხელს მიაწოდებენ, მკბენარი თავისას იზამს. აჭარელ-ქობლეთელების მკბენარი კი უსწავლელობაა, მაგრამ სწავლას ისე კარგად ვერავინ შეიტანს, როგორც თვით აჭარელ-ქობლეთელი. უცხო რაც უნდა გაშინაურდეს მაინც უცხოა. მე შემიძლია ბევრი მაგალითი მოვიყვანო იმისი თუ რა სასწაული შესძლეს თავიანთ სოფელში სოფლის მასწავლებლებმა, მაგრამ ეგ შორს წაგვიყვანს, სანიმუშოთ აღვნიშნავთ მხოლოდ ერთს: სოფ. სურები ამოცდა ათი წლის წინად მთელი გურიიდან ყბად აღებული იყო, ყველაფერ სიბეჩეს და სისულელეს სურებელს აწერდნენ. სურებს აღეზარდა მისივე შვილი შ. ის. რამიშვილი, გახსნა სურებში სკოლა, აღზარდა ახალთაობის ერთი წყება, შემდეგ ეს ახალგაზრდობა მიეპატრონა სურების ყოველგვარ საქმეს და დღეს სურები გურიის თვალია—სურებს ყველაზე მეტი წერა-კითხვისა მცოდნე და თავის სოფლის მოყვარული პირები ჰყავს.

სოფლელი მიმბაძველია, მეტადრე დასავლეთ საქართველოს მცხოვრებნი მიბაძვით ქებულნი არიან. და აი როცა სოფელი დაინახავს, რომ სწავლა მიიღო რეჯეპ-აღას შვილმა, დაბრუნდა სოფელში, შეიქნა ეფენდი (მასწავლებელი), იღებს ჯამაგირს, ჰყავს მოსამსახურე, თითონ სწერს „აზრულს" და სხვა, აი ამით მას შეშურდება რეჯებ-აღას ბედი, ისიც მიბაძავს და ისიც ეცდება შვილი აღზარდოს-ეფენდი გახადოს. ცოცხალი მაგალითი, ნამდვილი საქმე მჭერ მეტყველებაზე მილიონჯერ მეტს შეიქმს და ჩვენც თუ მართლა კი გვწადია აჭარელთა განათლება შემთხვევა ხელიდან არ უნდა გაუშვათ და ახლავე შევეკადოთ, რომ აჭარა-ქობლეთის თითეული სოფლიდან თითო ვაჟი წამოვიყვანოთ, შევითვისოთ, ვიშვილოთ, აღვზარდოთ და აღზრდილ-დანაოესავებული-გულგამთბარი დავუბრუნოთ მის მშობელ-სოფელს. დღეს იმერეთში (განსაკუთრებით გურიაში) სოკოსავით მრავდება უმაღლესი პირველ დაწყებითი სასწავლებლები, გურიაში მათი რიცხვი უკვე ექვსია და ნუ თუ გასაკვირია თითო სკოლამ იკისროს ერთი ქართველ მუსლიმანის ბავშვის აღზრდა. დავიჯერდ ბახვის ან შემოქმედის მთელ საზოგადოებას გაუძნელდება ასეთი მცირე საქმე. აქ მონდობებისა და თაოსნობის მეტი ტრაგედია სჭირო. ყველა სოფელში მოიპოვება შეძლებული და კეთილ-ბობლეთელ-გულიანებით გამსჭვალული ოჯახი და აი ამ ოჯახს უნდა მივმართოთ მიიბაროს და შვილივით მოუაროს მთელი სოფლის სასურველ სტუმარს.

ამის პირველ მაგალითს იძლევა გურიის თავად-აზნაურობის წინამძღოლი თავადი **კოწია ერისთავი,** რომელიც კისრულობს სრულის მისი ხარჯით ერთი აჭარელი აღზარდოს ჩოხატაურის (თავადი იქ ცხოვრობს) პირველ დაწყებით უმაღლეს სასწავლებელში.

არ კმარვ აჭარლებს მივაწოდოთ რამოდენიმე გირვანქა სიმინდი, ყველაზე უკეთესი მათი დახმარება იქნება მათი შვილების აღზრდა და საქველმოქმედო საზოგადოებამაც მთავარი ყურადღება ამას უნდა მიაქციოს. ჩემის აზრით ზედმეტი არ იქნება თუ ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების მთავარი გამგეობა თავის განყოფილებებს მოწოდებით მიმართავს და წინადადებას მისცემს, რომ თავიანთ სამოქმედო უბნებში იკისრონ ქართველ მუსულმანთა თითო ყმაწვილის აღზრდა.

არაა მაინც და მაინც საჭირო, რომ აუცილებლად პირველ დაწყებით უმაღლეს სასწავლებელში აღვზარდოთ. ისიც კარგი იქნება, თუ ჯერჯერობით აჭარელ-ქობულეთელ ყმაწვილებს მივათავსებთ სოფლის ორკლასიან სკოლებში. ასეთი სკოლები გურიაში 30 მეტია, ისევე სხვაგან არის და რომ ჩვენ აჭარა-ქობულეთიდან ერთი ასიოდე ყმაწვილი წამოვიყვანოთ და წერა-კითხვა ვასწავლოთ—„მერე კიდევ ღმერთი მოწყალეა"—ჩინებული იქნება. სხვა სიკეთეს გადრა ეგ დიდათ დაგვაახლოებს... აჭარა-ქობულეთში მყოფმა მასწავლებლებმა კი უნდა ეცადონ და აღსაზრდელი ყმაწვილები გამოძებნონ.

ხულოს ორკლასიანი სკოლის ზედამხედველი ბ-ნ ლუკა კვიტაშვილი—ლანჩხუთელი თვით კისრულობს ლანჩხუთის უმაღლეს პირველ დაწყებით სასწავლებელში აღზარდოს ერთი მისი ნამოწაფარი და შემდეგაც გაუძღვეს მას. ორი მაგალითი უკვე არის და თუ ამ კეთილ მაგალითს სხვებიც მიბაძავენ საქმეც გაიჩარხება. ვისაც სურს აჭარელთა ყმაწვილის აზრდა იკისროს კეთილ ინებოს და მიმართოს ხულოს სკოლის ზედამხედველს ლუკა კვიტაიშვილს (ბათუმხულო კვიტაიშვილს). აჭარა-ქობულეთში მყოფ ქართველ მასწავლებლებს კი ვურჩევ, როცა აღსაზრდელ ყმაწვილს გამონახვენ გაზეთით მიმართონ ქართველებს და სთხოვონ ხსენებული ყმაწვილის აღზრდა.

აპ. წულაძე.

სოლომონ დოდაშვილი

ამ ორი კვირის წინეთ თქვენს გაზეთში იყო მოთავსებული ბ. ზ. ჭიჭინაძის ბიბლიოგრაფიული წერილი პირველის გაზეთის გამოცემის შესახებ ქართულს ენაზედ, სადაც პატივცემული ავტორი მოიხსენებდა რა **სოლომონ დოდაშვილის** მიერ გამოცემულს „თბილისის უწყებებს" დასძენდა: სოლომონ დოდაშვილი თუმცა ჯეროვნად განსწავლული იყო რუსულს ენაში, მაგრამ მაინც უფრო ქართულად ეხერხებოდა წერაო და ქართულად სწერდაო.

დღეს კიდევ მღ. პ. კარბელაშვილი გვიწერს თქვენსავე გაზეთში, რომ ს. დოდაშვილმა აღბეჭდა თავის გრამატიკა ქართულის ენის და ლოღიკაცაო (რასაკვირველია რუსულს ენაზედ), რომელიც ისწავლებოდა რუსეთის სემენარიებშიო 1865 წ. ს. დოდაშვილი ჩაება 1832 წ. შეთქმულებაში და ციმბირში იქმნა გადაკარგულიო".

ჩემის ფიქრით ცოტა რამ შესწორება აკლია ერთსაც და მეორესაც, ეს კი საჭიროა სიმართლის აღსადგენად. აი, რა სოლომონ დოდაშვილი იყო რუსულ ენაში და უცხო ენებშიაც, არა თუ ჯეროვნად განსწავლილი, არამედ ღრმა ფილოსოფიურად განვითარებული, განსწავლილი და განათლებული, ამას ამტკიცებენ მისი სხოლიოები და ციტატები მისს თხუზულებებში და თუ სწერდა ქართულად ეს იმისთვის კი არა, რომ უფრო ეხერხებოდა, სწერდა იმისთვის, რომ ის იყო მიმდევარი ანდაზისა—შინ რომ ყმაწვილებს ჰშიოდეს, გარედ ტაბლას რა ხელი აქვსო. მეორეც უნდა გაიჩხრიკოს იმ დროის სამეცნიერო ჟურნალები რუსულს და უცხო ენებზედ და მაშინ შეიძლება უტყუარი დასკვნა—მარტო ქართულად სწერდა? ყოველ შემთხვევაში ის არ იყო ფანფლეტისტი და დღიური მე-

მატიანე. ის იყო ღრმად მოაზრე კაცი, დიდი პატრიოტი, ქართველების ფიხტე.

მღ. პ. კარბელაშვილი მოიხსენიებს ს. დოდაშვილის გრამატიკას და ლოღიკას და არას ამბობს იმის ექვს ტომიან ფილოსოფიაზედ, რომლის თვითო ტომი უდრის სიდიდით ბაუერის ფილოსოფიას. ეს ტომები დაცულია თბილისის სასულიერო სემინარიის ფუნდამენტალურ ბიბლიოთეკაში. ჩემს იქ მყოფობის დროს 1876 წ. მოწაფეთაგან და ჩემგნითაც იგი იხმარებოდნენ მასალების ამოსაკრეფად თხზულებისთვის ფილოსოფიის საგნიდამ, ისევე როგორც გუნოფიშერი, შლეგელი და სხვ. ს. დოდაშვილი მეცხრამეტე საუკუნის პირველ მეოთხედში პირველი განათლებული პირია ფილოსოფიურად არამც თუ ქართველებში, თვით რუსეთშიაც. მას ზედმიწევნით აქვს შესწავლილი, როგორც საბერძნეთის ისე დასავლეთ ევროპის ფილოსოფოსთა სისტემები. ამას გარდა ს. დოდაშვილი არამც თუ ჩაითრია შეთქმულებამ 1832 წ. არამედ იგი იყო ერთად **რაზმაძესთან** შემქმნელი ამ შეთქმულებისა და კიდევაც ორთავემ სამუდამოდ შესწირეს თავიანთი პიროვნება ამ საქმეს. ცირსია, რომ ამ პირთ ცხოვრება და თავგადასავალი იქმნეს ცალკე წიგნათ გამოცემილი ახალ-თაობისთვის ისევე, როგორც არის, ს. ლეონიძისა. ჩვენ არა გვაქვს მარტიროლოგია 1801—1916 წ.წ. ჩვენ მამულიშვილთა. ეს კი დიდად საჭიროა. მიიღეთ პატივისცემით **მდ. ი. ხატიაშვილი.**

ქართველი სტუდენტები

როგორც მკითხველებმა უკვე იციან, წელს კავკასიაში საშუალო სასწავლებლის კურს-თამთავრებულ ახალგაზრდობას შეეძლოთ ეხოლოდ დონის როსტოვისა და სარატოვის უნივერსიტეტში ჩარიცხულიყვნენ. ამიტომაც სარატოვის უნივერსიტეტში კავკასიელების მოვალი თხოვნა იყო. მაგრამ სამწუხაროდ, თითქმის სამი წილი მიუღებელი დარჩა. ზოგნი ისე ჩამოვიდნენ, არც-კი იცოდნენ მიღებული იყვნენ, თუ არა და ისევ უკან დაბრუნდნენ.

პირველათ ღებულობდნენ სარატოვის ოლქიდან, მეორეთ სამარის, მესამე ყაზანის, მეოთხეთ ასტრახანის და დაბოლოს კავკასიელებს. რა თქმა უნდა კავკასიელებს ბევრი ადგილი არ დარჩენიათ. გაზეთების ცნობით, ვითომც ისინი სულ არ მიეღოთ, ტყუილია. კავკასიელები მიიღეს, მხოლოთ ძლიერ ცოტანი. უნივერსიტეტის კანცელარიის განცხადების მიხედვით შემიძლია აქ მოვიყვანო რიცხვი კავკასიელებისა, ვინც კი მიიღეს წელს პირველ კურსზე.

ქართველები 32 მთხოვნელთაგან მიიღეს 6.

სომხები **35** მთხოვნელთაგან მიიღეს **33.**

ებრაელები **75** მთხოვნელთთაგან მიიღეს 40.

15 მარიამობისთვემდის ჩარიცხვა დროს მიხედვით ხდებოდა—ვინც ადრე მისცა თხოვნა, იმას უწინ ჩარიცხავდენ, მხოლოდ დაბოლოს მოხდა კონკურსიც, სადაც ოთხი ქართველი გავიდა. სულ მთელი რიცხვი მიღებულთა 350 კაცს აღემატება, ამათში 15 ქალია—ერთი ქართველიც არის; მთელ უნივერსიტეტში ქართველთა რიცხვი უდრის 30 კაცს. სტუდენტებს ძლიერ ცუდ პირობებში უხდებათ სწავლა. სიძვირე უმაღლეს წერტილამდის არის ასული. სტუდენტებისათვის არავითარი შეღავათის მიმცემი საზოგადოება არ არსებობს, რომ სასადილო მაინც ექნეთ ხელმისაწდომ ფასებში.

სტ. ილ. ქოჩიაშვილი.

შველა არსაიდანაა

(წერილი ფშავ-ხევსურეთიდგან)

მცველების თავგასულობა, ყაჩაღები თუ „სტრაჟნიკები“, ქალის გატაცება.

ხევსურეთში მომხდარმა ამბებმა ქვეყანას ყურები გამოუჭედა. რამდენი დაიწერა აქ მომხდარ ბოროტებაზე თიანეთის პოლიციისაგან, მაგრამ თიანეთის მაზრის უფროსი თითქოს ჯიბრზე სდგას და რამდენიც დღე გადის, იმდენი ბოროტმოქმედება მატულობს

როგორც გაზ. „საქართველოს“ მკითხველებმა იციან, თიანეთის მაზრის უფროსმა ჩააყენა რვა კაცისაგან შემდგარი „კამანდა“ რათა ხევსურეთის ყაჩაღები შეეპყროთ. რომ უზრუნველ ეყო ეს „კამანდა“ ხევსურების თავდასხმისაგან, საცხოვრებელად მიუჩინა ხევსურეთი კი არა, სადაც რიგი მოითხოვდა, ს. შუაფხო ფშავეთში.

„კამანდა“ შესდგება სულ ქრისტიანებისაგან და თვეში ერთხელ თუ გაისეირნებენ ხევსურეთისკენ. ჯერ-ჯერობით მათ არც ერთი ყაჩაღი არ შეუპყრიათ და ან როგორ უნდა დაიჭირონ, როცა ყაჩაღის დაჭერის მაგიერ ქრთამებს იღებენ. მათი მიზანია დიდ ხანს სამსახური შეინარჩუნონ (ვითომდა ყაჩაღების ჭერაში) და ხალხს ტყავი აძრონ. ეს სულ დაწვრილებით იცის თიანეთის პოლიციამ.

17 მარიამობისთვეს აქაურ ბლაღოჩინს ზაბახიძეს თავის მაგიერ დაუტოვებია ხევსურეთის მღვდელი წიკლაური მრევლის მოსავლელად. მზის დასვლის დროს შეიარაღებული ქრისტები-სტრაჟნიკები შესცვივნიან სახლში მღვდელს და ფული მოუთხოვნიათ. სადა ჰქონდა საწყალ ხევსურეთის მღვდელს ქრისტების მისაცემი ფული? შემდეგ ბევრი ცემისა და შეურაცხებისა—ხალხი მიშველებია და მღვდელი დაუხსნიათ, მაგრამ ახლა დარეგვიან ხალხს—ბევრგან დედაკაცების გაუპატიურება მოუნდომებიათ (რადგან მთვრალები ყოფილან), მაგრამ მიზნისთვის ვერ მიუღწევიათ. შემდეგ გაბრაზებულებს რაც მოხვედრიათ ხელში წვრილფეხი ფრინველი, თუ საქონელი სულ ამოუწყვეტიათ. საკვირველია, რომ მეორე დღეს შუაფხოში მაზრის უფროსის თანაშემწე მისულა, ხალხს, მღვდელს ერთხმად შეუჩივლია—ისიც რაღაცას დაჰპირებია, მაგრამ არავითარი ზომები კი არ მიუღია, მათ ასალგმად.

ამას მოჰყვა კიდევ მეტი უბედურება: ს. გოგოლაურთიდან ახადლებს (ფშავლებს) ქალი გაეტაცნათ, რასაკვირველია საცოლედ. ქალის მამა მისულა სტრაჟნიკების უფროსთან და დახმარება უთხოვია. მასაც 5 ქრისტი გაუგზავნია ს. ახადში. როცა ადგილზე მისულან, სოფლელებს ქალი არ უჩვენებიათ და სახლის პატრონს ერთი საკლავი (ცხვარი) გამოუყვანია და ტიკით არაყი. როცა, ძალზე დამთვრალან, დაუწყვიათ თოფების სროლა, ჩქარა ქალი მოგგვარეთო. ხალხი შინისაგან ზოგი მთაში გაქცეულა და ზოგიც სახლებში დამალულა. სინდის გაწყვეტილებს ამ შემთხვევით უსარგებლიათ და ხუთი სახლი გადაუწვამთ თავის მოწყობილებით. სახლებში ვინ იცის რამდენი უნჯი აქვს გლეხკაცს და მეტადრე ფშავლებს. ერთ სახლში ყოფილა 40 კოდი პური და 60 გუდა ყველი. რამდენი კარაქი და ერბო. 3 სახლი „ზაპასნოის“ ცოლებისა, რომელთაც არამც თუ პატრონი, მანუგეშებელიც არავინა ჰყავს. ზარალი რამოდენიმე ათას მანეთს უდრის.

მთის მოძღვარი.

ორიოდე სიტყვა № 37 ლაზარეთის შესახებ

ამ რამოდენიმე თვის წინად, გაზეთებში რამდენიმე წერილი იყო მოთავსებული ბატონ ზედამხედველის დავთიანცის შესახებ, რომელსაც არა სასიამოვნო საქმეები ბრალდებოდა. ბევრი მითქმა-მოთქმაც იყო მი' გარშემო ატეხილი, მაგრამ საქმე იმით გათავდა, რომ საქმეს ლაზარეთების მამებმა გვერდი აუქციეს. გაიარა ხანმა და ამ ლაზარეთს ესტუმრა უმფროსი ექიმი ზავრიევი, რომელსაც დიდი ენერგიაც სიფხიზლე ახლდა. მოსვლისთანავე უფრ. ექიმმა ჩამოართვა დავთიანცს კაბინეტთან მესამე ოთახი და გადასცა მოწყალების დებს. ცალკე კაბინეტის მომხრე იმიტომ არ იყო, რომ ჩურჩული და სხვა და სხვა ლაპარაკი სძულდა. მისი საქმე იყო აშკარა და დაუფარავი მუშაობა. გასწმინდა თითქმის შტატი. სტუქსავდა დიდს თუ პატარას, ვინც კი დამნაშავე იყო თავისი მოვალეობის წინაშე. შეიტანა სიცოცხლე და საქმიანობა. დაიმსახურა ლაზარეთის პატივისცემა. ეხლა? ეხლა ისევ დავთიანცმა თავის არა საკადრის საქციელით საქმე უკუღმა წაიყვანა. ზავრიევის წასვლის შემდეგ დაიბრუნა ისევ კაბინეტი. გაიფართოვა თავის ბავშვებისათვის ოთახები და ცალკე ბონნა მიანიჭა.

ეს ყველაფერი ქალაქთა კავშირის ხარჯით ხდება. რამდენად მოვალეა ქალაქთა კავშირი, ამისა არ ვიცი. რას აკეთებს უფროსი ექიმი, როცა ხედავს ამას? იმას, რასაც აკეთებდა სარქისოვი. სამწუხაროა, რომ მეოთხე განყოფილების დიასახლისი დათხოვნილ იქმნა სულ უმიზეზოდ. რამდენი მზრუნველობა და შრომა შემოჰქონდა მას № 37 ლაზარეთში. რამ ეს აიძულა ბ-ნი დავთიანცი, რომ ენერგიით სავსე ადამიანი მოაშორა ალაგს? მან აღმოაჩინა სისტემატიური ქურდობა ცაიჰაუზში. მერე რით გათავდა ამ ქურდობის აღმოჩენა? იმით, რომ ერთი კვირა დავთიანცმა აცხოვრა ეს ქურდი ლაზარეთში და ადარაჯა კიდეც. მხოლოდ მეოთხე დღეს გაჩხრიკა მისი და სხვების ბ-ნა, რათა საშვალება მისცემოდა ბოროტება მიმალულ-მომალულიყო.

ეს ვაუბატონი ისე გათამამდა, რომ დათხოვნის შემდეგ მოწმობის სათხოვნელათაც კი მივიდა დავთიანცთან, რომ ის ერთგული და სინდისიერი მუშა იყო წელიწად ნახევრის განმავლობაში! მერე ვინ შეხედა ამას კრიტიკულად? ისევ დიასახლისმა! მხოლოდ იმას აუშფოთდა გული, რომ ის კიდევ თავისუფლად გესაუბრებოდათ თქვენ. აი, მიზეზი, რის გამოც იგი დათხოვეთ. ეხლა ის წავიდა და გგონიათ თქვენს საქციელს სხვა ვერავინ დაინახავს?

პირველ ენკენისთვიდან დათხოვნილად ითვლება მეკასე ქალი, მაგრამ ის ისევ ლაზარეთში ცხოვრობს თავის ბავშვით. რა უფლების ძალით, ჩვენთვის გამოურკვეველია. აქაც თქვენი წყალობა იქნება ალბათ, ბ-ნო დავთიანცო!

რას იზამ, დრონი შეფობენ!

მოხამხაგურეთაგანი.

დაგა-სოფლები

სოფელი მეჯვრისხევი. წითელ და ლურჯ ბილეთიანების ჯარში გაწვევამ მთლად შეარყია ისედაც დაქვეითებული გლეხის ოჯახი. დარჩათ ნახევრად მოურწყავი სიმინდ ვენახები. გალეწვა ვერ მოათავეს, ნახნავი დაუფარცხელი დარჩაო. ბევრი ოჯახი მარტო ქალის ანაბარა დარჩა, ზემოხსენებულ საქმეებს ქალი ვერ უძღვება. წლევანდელ შიმშილობას გარემოება ხელს უწყობს, რათა ნიადაგი მოუმზადოს საგაისოთ გაორკეცებულ მოქმედებისთვის. ვინ რჩება სოფელში ლურჯბილეთიანების ოჯახების მანუგეშებლად?

სოფელ მეჯვრისხევში არსებობს ერთი ორ კლასიანი სკოლა და ერთიც ერთ კლასიანი, უკანასკნელი გახსნილია კნ. ეკატერინე ზაქარიას ასული ერისთავისაგან; ეს სკოლები ვერ აკმაყოფილებენ მცხოვრებთა მოთხოვნილებებს, და მუდამ აუარებელი ბავშვები სკოლის გარეშე რჩებიან, წელსაც 60 ბავშვი სკოლის გარედ რჩება. ამ სკოლის ზედამხედველმა ბ. მთიულიშვილმა აღძრა შუამდგომლობა სადაც ჯერ არს, რომ პარალელური კლასი გაეხსნათ. უფროსმა ნება დართო პარალელურ კლასის გახსნისა და ხაზინის ხარჯით მასწავლებლის დანიშვნისა, მხოლოდ სოფელს უნდა მიეცა ორი ოთახი, ერთი კლასისთვის და ერთიც მასწავლებლისთვის. ამ უკანასკნელზედ სოფელმა უარი განაცხადა თავის უვიცობით და შეუგნებლობით.

მეჯვრისხევის ორკლასიან სამინისტრო სკოლას აქვს 18 დღიური მიწა ს. მეჯვრისხევში. მაშასადამე, ეს გარემოება საბუთს გვაძლევს, რომ სკოლასთან დაარსდეს სამეურნეო განყოფილება და ეს ზემოხსენებული მიწა პრაქტიკულ სამუშაო ადგილათ გადაიქცეს მოსწავლე ბავშვებისთვის. ამ ნაირად საქმის დაყენება სკოლაში ორნაირ სარგებლობას მოუტანს მეჯვრისხევის საზოგადოებას: პირველი ის, რომ მოსწავლე ბავშვები ცხოვრებაში გამოსადეგ სამეურნეო ცოდნას შეიძენენ, და მეორეც ის, რომ სკოლას შერჩება შეუმჩნეველათ დამუშავებული 10—12 დღის მამული—მუდმივი წყარო შემოსავლისა, რითაც ზემოხსენებული სკოლა ზურგს გაიმაგრებს და ბევრს ღარიბს ნიჭიერს გლეხის შვილს მისცემს სწავლის გაგრძელების საშუალებას.

წლეულს აქეთ ჭრნახული ნაკლებ მოვიდა. სიმინდი ურწყავ ადგილებში მტკაველს არ ასცილებია, სარწყავ ადგილებშიაც უწყლობისა გამო გაფუჭდა, ტარო არ გაიკეთა. ვენახების მოსავალი საშუალოა. შიმშილი აუცილებელია. დღეიდგან უნდა შეუდგნენ ჩვენი შემნახველ გამსესხებელი და კოოპერატიული ამხანაგობები ჭირნახულის შეძენის თადარიგს.

შესრულდა დიდი ხნის სურვილი დიდი-მეჯვრისხევის გლეხკაცობისა: გამოიხსნეს გოხა, რომელიც შეიცავს 282 დესეტინა სახნავ მიწას. ეს გოხა დაგირავებული იყო სახელმწიფო საადგილმამულო სათავად-აზნაურო ბანკში 10600 მან. აქაურმა გლეხებმა ამოირჩიეს ორი რწმუნებული გლეხი მიხა ფსიტიძე და გიორგი ადიბეგოვი გოხის საქმეების საწარმოებლათ, და ამ უკანასკნელებმა დიდი მეცადინეობის შემდეგ გამოისყიდეს ეს ძვირფასი მამული ადგილობრივ შემნახველ-გამსესხებელ ამხანაგობის შემწეობით რომლის გამგეობა მხურვალე მონაწილეობას იღებდა მის განთავისუფლებაში. ამ დღეებში შეუდგება მიწის მზომელი გოხის დანაწილებას. ამ შემოდგომაზედვე ყველა მონაწილე გლეხი გახდება თავის საკუთრების ნამდვილი ბატონ-პატრონი. დიდი მადლობის ღირსნი არიან ის პირნი. რომლებმაც ამ ძვირფას საქმეში რაიმე დახმარება აღმოუჩინეს.

ობოლი.

შემოწირულება

(დასასრული)

გადმა ზანათის უფასო წიგნთაცავისთვის შემოსწირეს: ბ. ლავრენტი ლაბარტყავამ შეაგროვა 4 მან. 75 კ.

შემოსწირეს თითო მანეთი: ბარნაბა ლაბარტყავამ, ნადია ხუნწარია და ვ. ჭეიშვილმა. **ათ-ათი შაური:** ეფ. კვირკველიამ, არტემ ღვამბერიამ და გუგ. ძველაიამ. **ხუთი შაური**—თომა გუგუშვილმა. სუჯუნის წვრილი კრ. ამხან. 20 მან., წ.-კ. გ. ს. სენაკის განყოფილებამ ერთი წლით გამოუწერა გაზ. „სახალხო ფურცელი“, მაცია გვიჩიამ—ერთი წლით „სასოფლო გაზეთი“ და 7 სურათი დიდებულ მწერლებისა; იასონ ეგ. გუნიამ დედის ირინას ხსოვარსანიშნავად გამოუწერა გაზ. „ახალი კვალი“.

მატია გვიჩიამ შეაგროვა 27 მ. 50 კაპ. შემოსწირეს **ორ-ორი მანეთი:** ა. მ. ლოლუამ და ბ. მ. გულუამ. **თითო მანეთი:** ა. ან. გულუამ, ს. მ. გულუამ, ფუხუ და ჭუხუ გერსამიამ, ჭ. გულუამ, ფატი გერსამიამ, ა. კარტოზიამ, ა. გულუამ, ტ. გუნიამ, კოპია გულუამ, ა. ჭანტურიამ, მ. კ. ლოლუამ, ყ. პერტაიამ და დ. ჯალაგენიამ; **ათ-ათი შაური:** ალ. გვ ჩიამ, მ. გვიჩიამ, ან. გვიჩიამ, ვარკ. გვიჩიამ, ელ. გვიჩიამ, თამ. ლოლუამ, შურა ლოლუამ, ლ. პ. გუდუამ, მექი გვიჩიამ ღადუამ, ლ. ჭანტურიამ, ევდ. თუნთიამ, ქს. ზარელუამ, სვ. ჭანტურიამ, ი. ჯაჯავა, ი. ზარულუა, ვ. გულუა, ძ. თოფურია და კლ. მიქაძემ.

მადლობის ღირსნი არიან ყველა ისინი, რომლებმაც ხელი შეუწყვეს ამ კეთილ და კულტურულ საქმეს. ამასთანავე ვთხოვთ ყველა ზანათის გარეშე მდგომ პირთ, რომელთაც აინტერესებს ხალხის ბედნიერება, ხელი შეუწყოს, დაეხმაროს ჯერ ღარიბ სამკითხველოს და საჭიროა წიგნები ქართულ ენაზე.

გამგეობის მონდობილობით

იპ. ქობალავა.

—

რედაქციამ მიიღო 19 მან. **ირადიონ ევდოშვილის** ოჯახობის სასარგებლოდ.

ეს ფული გამოგზავნილია ქ. ურმიიდან და შემდეგ პირთა შორის არის შეგროვილი: **სამსამი-მანეთი:** გიორგი საბაშვილისაგან, ეზეკია გოგოლაძისაგან და ვარლამ ცომაიასაგან. **ორ-ორი მანეთი:** ივანე ცაბაძისაგან, გოგილო ლომინაძისაგან, შამშე ლომინაძისაგან, ამვროსი ერქომაიშვილისაგან და გიორგი გოგოტიშვილისაგან.

რედაქტორ-გამომცემელი

სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

მატარებლების მიმოსვლა

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	საფ. № 3,	11.03	დილ.
„	სამგზ. № 9,	10.33	საღ.
ბორჯომის	სამგზ. № 17,	8.27	დილ.
„	სამგზ. № 19,	3.19	დღ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ. № 6,	11.13	დილ.
„	სამგზ. № 8,	3.54	დღ.
„	საფ. № 4,	9.28	საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ. № 4-3,	11.13	საღ.
თელავისაკენ	№ 4, 7 „	58 „	დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ. № 10,	9.52	დილ.
„	საფ. № 4,	8.38	საღ.
ხაშ.-ბორჯ.	სამგზ. № 20,	7.43	დილ.
„	სამგზ. № 18,	10.12	საღ.
ბაქოდან	საფ. № 3,	10.08	დილ.
„	სამგზ. № 7,	4.12	საღ.
„	ჩქარ. № 5,	8.48	საღ.
თელავიდან	№ 3, . 7 „	58 „	საღ.

თუ გსურთ,

რემინგტონზე რისამე დაგეჭდვა, რემინგტ. სწავლა ამერიკ. წესით, საქმის ძალალდის დაწერა, თხოვნების შედგენა, საქმის და თხოვნის წარმოება, ცნობების შეკრება, მოსამსახურის შოვნა, საკომისიო მინდობილობა, ბინის გაქირავება, ბინის შოვნა, მამულის სყიდვა, მამულის გასყიდვა, მამულის დაგირავება, მამულის იჯარით გაცემა და სხვ.

მიმართეთ

ცნობის პუნქტრას

ი. თ. გვათუასას

თბილისი, მერის დალმართი, სახლი მელიქ აზარიანისა № 1

შუამავლობას ეს კონტორა გასწევს როგორც ძალაქელთა იხე ქალაქ გარეშელთათვის.

ყველა საქმეს კონტორა სწრაფ და პირნათლად ასრულებს.

ხელმისაწვდენ ფასებში

მიხამართი პროვინციელთათვის: Тифлисъ, Верійск. спускъ И. Гватуа, Справочная контора.

სავაჭრო სახლი

„ძმ. სესიევები და ამხ.“

(ვაგზლის ქ. № 6)

ამით აუწყებს საზოგადოებას, რომ **პირველ ივნისიდან ამა 1916 წ.** თავ

საწყობში წვრილად გაიყიდება

ნამდვილი კახური საკუთარი ვენახების ღვინო

გამოიცა და იყიდება

კ. ოცხელის და ამხ. წიგნის მაღაზიაში

(ქუთაისში)

„Новое Слово“

რუსული ენის პირველ დაწყებითი სახელმძღვანელო თებული, შედგენილი ს. ოცხელის მიერ. ნაწ. I, მეორე გამ ცემა. **უბვად დასტამ**

ამ წიგნის პირველ გამოცემას თითქმის ყველა ქართული პერიოდული გამ ცემა (გარდა ჟურნ. „განათლებისა“) თანაგრძნობით შეხვდა.

პრაქტიკის მექონი მასწავლებლები გამოცდილების შემდეგ იმ დასკვნამდე მი ვიდენ, რომ „Новое Слово“-თ სწავლებით მოწაფეები არაჩვეულებრივი ხა ლისით და წარმატებით ითვისებენ რუსულ ენას.

სასწავლო ოლქმა თანახმად მზრუნველის რჩევის დადგენილებისა ავტორს აც ნობა ოლქის რეცენზენტის აზრი, სადაც სხვათა შორის ნათქვამია: Способъ разучиванія матеріала, предложенный составителемъ „Новаго слова“ имѣетъ несомнѣнныя достоинства, и умѣлое пользованіе имъ значительно оживитъ преподаваніе, а равно и усвоеніе дѣтьми русскаго языка... „Новое слово“ можетъ быть признано вполнѣ подходящимъ руководствомъ для грузинскихъ народнихъ школъ“.

(т.—225—10)

მანგლისის გზაზე, თბილისიდან 23--25 ვერსის მანძილზე

იყიდება 300 დესეტინამდე

რცხილის ტუე მოსაჭრელად და სანაცვლოდ.

იმავე მამულში ეძებენ

მერძეოგის, მეურნეოგის მცოდნე მოზიარეს,

რომელსაც უნდა ჰყავდეს ასამდე მეწველი ძროხა.

დაწვრილებით ცნობების შეტყობა შეიძლება მამულაიშვილის ფართლეულ ბის მაღაზიაში, სომხის ბაზარი, მანთაშევის ქარვასლა № 20—22.

(10—224—10)

ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი

კომერციულ ცოდნათა

კურსები

ტ. მ. ფილოვიანისა

ორივე სქესისთვის

(თბილისი, მიხეილის პროსპ., № 24, ტელ. № 976)

თხოვნები მიიღება: 4—5 საათ. საღამოთი. მეცადინეობა დაიწყება 15 სექტემბერს. პროგრამები და წესდებანი მსურველთ გაეგზავნებათ, ან მიეცემათ უსასყიდლოთ კურსების კანცელარიაში.

(20—231—16)

ქ. ბაქოში

ღვინით ვაჭრობა

„ელაანი“

თ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი და ამხ.

იშოვება ხაუკეთესო კახური ღვინოები

(112—წ.)

ქ. თბილისში, ოლგას ქ. № 6, ჟურნალ-გაზეთების კანტორა ტ ფიგ. მაღაზი

„განათლება“-ში

იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები, მწერ. სურათები, ომის ქარტებ რომლებიც გაეგზავნება მსურველთ მოთხოვნილებისთანავე.

პროვინციელ აგენტებს გაეგზავნება აგრეთვე ყველა ადგილობრივი ჟურ ნალ-გაზეთები: „თანამედროვე აზრი“, „საქართველო“, „ეშმაკის მათრახი „თეატრი და ცხოვრება“,“, „სახალხო ფურცელი“, „ზვირთი“, ჟურნ. „განა თლება“ კავკაზსკოე სლოვო „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონი“, „მშაკ და „ხათაბალა“.

ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ почт. ящ. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзэ.

ტელეგრამის ადრესი: Ольгинская 6. Таварткиладзе.

თევზის მრეწველნი

ძმ. ალეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, ხაკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. ვაილოვის-შვილ, ს მრეწველობიდან ახალი ქვირითის ხიზილალა, მცირე მარილიანი, შავი „ „ შოჩნი“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თბრთი, ფარგა ლოქა, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკე რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.